

PSE NUK U NDËRTUA FRONTI PËR ÇLIRIMIN E KOSOVËS

Mr. Muhamet Kelmendi

PSE NUK U NDËRTUA FRONTI PËR ÇLIRIMIN E KOSOVËS

Redaktore: Ada Hyso

Lektor: Skënder Zogaj

Arti grafik: Ana Hyso

Shtëpia Botuese „ILIRIA“

Tiranë, 1999

Hyrje

Çështjet që do të shqyrtohen këtu, kanë të bëjnë me organizimin politik e ushtarak të lutes në Kosovë. Ne njëherë anë, do të flitet për vetë subjektin politik e ushtarak (LPK-në dhe UÇK-në), ndërsa, në anën tjetër, për subjektet politike legale, etj. Vetë ideja për ndërtimin e sistemit çlirimtar është e bazuar në programin e LPK-së. Kjo organizatë deri në maj 1998, bëri çka mundi për të ndërtuar Frontin Çlirimtar në Kosovë. Por, për të kuptuar këtë, do të ndalemi në anën historike të UÇK-së, të punës së saj dhe të lidhshmërisë me LPK-në, si subjekt krijues dhe udhëheqës i kësaj force ushtarake.

Lidhur me këto çështje është shkruar, diskutuar e folur mjaft. Ka shkrime shumë pozitive, sikundër që ka edhe të kundërta me të, përkatësisht negative. Ka të tilla që ende nuk e kanë kapur si duhet atë, ndonëse çështja ka shkuar aq para, sa që tani me ka kaluar në subjekt individual politik e ushtarak, mbi të cilën po e ndërton jetën shoqërore.

Çështjet që do të shtrohen dhe shqyrtohen në këtë vepër, nuk janë gjë tjetër veçse përshkrim i punës së madhe shumëvjeçare për organizimin dhe ndërtimin juridik e politik të luftës çlirimtare në Kosovë. Kuptohet se qëndrimet e vendimet e marra nga organet udhëheqëse, mbi organizimin tonë ushtarak e politik nuk i kam, sepse ato kanë mbetur në sekretarinë e LPK-së, si subjekti që e ka organizuar atë punë, por unë do të mbështetem në të dhënat që i kam shënuar gjatë punës sonë. Këndeje, do të fus edhe disa letra, kërkesa e vendime origjinale, të cilat në një kopje kanë mbetur tek unë, origjinale sic janë, ndërsa disa të tjera vetëm do të përmenden.

Është e kuptueshme se një analizë e tillë e punës sonë në fushën ushtarake, shumëkujt nuk do t'i shkonte përshtati, sepse këtu do të theksoj edhe emra të cilët janë të lidhur me çështjen tonë, me atë të UÇK-së dhe të luftës në Kosovë. Gjatë këtij shqyrtimi del gjendja, prandaj edhe për atë, do të përpiqem të jap fakte konkrete të cilat nuk do të priten mire nga disa, ndërsa nga disa të tjerë, ndoshta edhe do të kërcënohem, sepse do t'i theksoj bash në realitetin ekzistues të kohës.

Në librin tim me kujtime nga UÇK-ja do të përpiqem të ndriçoj anën politike, atë juridike dhe ushtarake-çlirimtare të vepërimit tonë deri në maj të vitit 1998, duke u mbështetur në punën e Kryesisë dhe të KP të D.j.v. që është bërë për të krijuar tabanin politik e juridiko-ushtarak dhe atë shtetëror për krijimin, organizimin e ndërtimin e UÇK-së. Duke e kapur këtë çështje me kaq rëndësi, do të dalë vetiu dhe koha e lindjes së saj, emërtimi dhe zhvillimi e pengesat e

shumta te krijuara ne terren dhe ne forumet tona politike. Ndërsa, një pjesë e veçantë i kushtohet gjendjes duke nxjerrë edhe përfundime mbi pasojat dhe perspekt'vën e çështjes.

Një çështje po aq e rëndësishme sa edhe vëte khjimi i saj është padyshim edhe mbrojtja politike e juridike e UÇK-së nga LPK-ja, sikundër dhe ajo morale e diplomatike, që iu bë aksioneve te saj kudo ne bote, pa dalë si krah ushiarak i LPK-së, ndonëse ishte e tille dhe për vetë shkakun se LPK-ja ishte për ndërtimin e sistemit politik shtetëror (Frontit Çlirimtar te Kosovës) me te gjitha subjektet politike e organizative ne vend. Veç kësaj, do të përpiqem me fakte te tregoj shkakun e krijimit te fondit "Vendiindja Thërret", si bazë e forte financiare për UÇK-në, e cila u krijua nga Kryesia e Degës j.v. të LPK-së dhe KP i saj, si formë e financimit te luftës brenda ne Kosovë.

Këtu do te fias edhe për raportet me subjektet politike e organizative në Kosovë, Shqipëri si dhe me qeverinë e Bukoshit, lidhjet e kontaktet me te, sepse as këto nuk mund te kalohen pa u shqyrtuar, pasi jo vetëm që nuk ka pasur bashkëpunim politik, por as financiar. Kjo gjë ka shpënë tek forcimi i fondit tonë "Vendiindja Thërret". Qeveria e pëti kundërshtuar edhe unifikimin, (bashkimin) në sistem, të fondit "Vendlindja Thërret".

Po aq e rëndësishme është te kapet pikerisht çështjajonë edhe ne dritën e pikësnyimit te LPK-së për ndërtimin e sistemit politik e jurkiiko - shtetëror në Kosovë (Frontit Çlirimtar ne Kosovë), si formë për te ecur ne luftën tonë te madhe çlirimtare. Nëpënnjet tyre do të ndalem tekpuna, aktiviteti dhe pengesat për ndërtimin e këtij sistemi. Këtë do ta përcjell edhe me disa letra që Kryesia u ka dërguar subjekteve dhe UÇK-së, te cilat i kam në pika te shkurtëra, përkatësisht projektet e tyre te cilat ia pata paraqitur organeve udhëheqëse për t'i miratuar. Ato qenë dërguar në emër te LPK-së.

Natyrisht, ne këtë liber do të bëhet fjalë edhe për grupin politik (klikën) e krijuar ne kuadër te LPK-së e UÇK-së, si dhe për faktorët që kanë ndihmuar ne ndërtimin e klikës se tille, jashtë sistemit tonë te përcaktuar në programin e LPK-së, që mori nën kontroll UÇK-në. Nuk do të lihet pa u vënë ne shqyrtim edhe roli i subjekteve politike ne Kosovë,, sidomos i disa politikanëve, të cilët bënë çmos te mos lejonin ndërtimin e saj, kuptohet, për shumë fakte, po mbi te gjitha nga pozitat e tyre karrieriste, bajraktare, financiare e frikacake, sepse ai sistem kërkonte kalimin tonë ne vendin e çliruar duke qenë të lidhur me popull'n. Po këtu do te shqyrtohet edhe roli i Tiranës zyrtare që ne periudhën 1997-98, ishte mjaft negatw dhe pengues.

Një punë jashtëzakonisht negative ka qenë lufta për të mos e ndërtuar Frontin. Ne këtë anë, ka punuar vëte grupi politik i UÇK-së,

Kryesia Teknike e Degës se LPKj.v. dhe klika e ndërtuar nga ana e tre anëtarëve te Kryesisë se vjetërpër te mbizotëruar UÇK-në jashtë sistemit. Për te arritur formën e tashme te organizimit dhe këtë klikë e tille, ata krijuan grupe akuzuese ndaj Kryesisë se vjetër, duke e ngarkuar atë me akuza te pavërteta dhe pa fakte mbi vrasjen e shokëve ne Kosovë. Çdo gjë u vërtetua, sepse botërisht ishte treguar se ata kanë rënë në përleshje e sipër me pushtues, si ne Vushtëri ne janar te vitit 1997, kur ranë tre heronjtë e kombit tonë. Veç kësaj, bënë bllokimin politik te UÇK-së dhe me shpejtësi, duke u ndihmuar nga Kryesia Teknike e Degës se LPK-së jashtë vendit, e cita nuk ftoi për me se tre muaj asnjë mbledhje te KP e LPK-së, u devijuan përcaktimet politike dhe u ndërtua baza aktuale politike e UÇK-së, jashtë sistemit poliifik te përcaktuar ne Front Çlirimtar, si dhe nuk lejuan iidhjet me te.

Nuk kam dëshirë që ky punim të keqkuptohet, në mënyrë që nga ai të kalohet në hakmarrje fizike, ndonjëse as asaj nuk i frikësohem. Por, jam i mendimit se ata që do të vihen në spikamë, nëse kanë prova të paraqesin mendimet e veta dhe po ashtu të vihen në ballafaqim faktet, në mënyrë që lexuesi t'i peshojë faktet pa qenë nën presion. Kjo është demokratike.

KAPITULLI I

ORGANIZIMI USHTARAK (UÇK) NË KOSOVË

Gjatë tërë historisë, populli shqiptar ka luftuar për çlirimin e vet kombëtar. Ai u kacafyt me armiqtë e shumtë, duke u përleshur e luftuar, në mënyrë që të çlirohet nga pushtuesit, ata që e kishin pushtuar me arme dhe me dhunë e terror e mbanin nën okupimin barbar. Nga luftërat e gjata të popullit tonë doli shteti shqiptar, por i përgjysmuar. Shqipërisë iu shkëputën vise të tëra, të pastra shqiptare. Nga trugu i atdheut ndanë Kosovën dhe shumë vise të tjera, të pushtuara nga Maqedonia, Serbia e Mali i Zi, Greqia, të cilave edhe ua aneksuan.

Mirëpo, përkundër ndarjes, populli ynë e vazhdoi luftën e tij çlirimtare. Pas LDB-së ai luftoi pandërprerë kundër pushtuesve serbo-jugosllavë. Me arme në dorë dhe nëpër rrugët, sheshet e malet e Kosovës, u ndesh me armikun dhe luftoi për çlirimin e vet. Nga dhuna e terrori i ashpër serbomadhu u mbytën me mijëra e mijëra shqiptare. Ndërsa, me qindra e mijëra të tjerë, fëmijë e gra, burra e pleq, u dëbuan nga trojet e veta shekullore. Kjo dhunë e ashpër, terror e masakrim çnjerëzor nuk e ndali kombin tonë nga rruga e lirisë, por përkundrazi, ai dhjetëvjeçar pas dhjetëvjeçari, pas çdo goditjeje u riorganizua, duke dalë edhe më i forte se me parë. Natyrisht, edhe armiqtë e thelluan luftën dhe ndjekjet kundër kombit tonë, masat e dhunës dhe terrorin shtetëror.

Ky veprim i ashpër i armikut, i kombinuar me masa dhunuese e terror fashist nga bazat shtetërore, të papara në histori, parashitën detyrën e organizimit të popullit tonë konform kushteve dhe rrethanave të krijuara të luftës për ekzistencë fizike e shoqërore. Ky pushtim mund të luftohej vetëm me organizimin në përputhje me normal e ligjshme politike për të luftuar për liri, pavarësi e vetvendosje kombëtare, forma këto të lejuara me akte ndërkombëtare. Organizimin ushtarak të Kosovës e paraqiti koha si kusht të domosdoshëm, pa të cilin kombi ynë nuk do të mund të luftonte me të gjitha mjetet dhe format për çlirimin e vendit, për pavarësi e demokraci, për një shtet të pavarur të Kosovës.

Por, për të ardhur deri tek ky organizim politik e ushtarak natyrisht që kishte vështirësi të mëdha juridike, politike e të karakterit kushtetutor. Këto vështirësi e pengesa u tejkaluan, sepse, vetë kompetentët sipas dispozitave kushtetutore nuk e organizuan atë punë. Kështu, u fitua ligjshmëria dhe, me punë e angazhim të madh të LPK-së, u organizua subjekti ushtarak në Kosovë mbi bazat e dispozitave kushtetuese të shtetit.

Subjekti ushtarak (UÇK) u emërtua nga organizatori i këtij subjekti, përkatësisht Kryesia e KP të LPK-së, Dega j.v., e cila e pati edhe përgjegjësinë politike, morale e diplomatike përballë këtij subjekti, kombit e organizmave në bote. Ky subjekt ushtarak kishte edhe normat e përcaktuara për ndërtimin e Frontit Çlirimtar të Kosovës dhe e financonte atë me vetkontributin e anëtarëve. Me ndihmën e LPK-së u ndërtua, u dha kahja e aksioneve dhe u financuan njësitë e para të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës. Në atë kohë (vitet 1990-1993) ende nuk ishte ky emërtim, por njësitë ushtarake sic ishin organizuar edhe vepronin. Atyre iu dha kahja politike e luftës çlirimtare të kombit tonë, duke krijuar bazën politike.

1. Bazat politike e juridike-organizative të UÇK-së

Duke u mbështetur në dokumentet e organizatës, në programin edhe në statutin e LPK-së, në rezolutat dhe në vendimet që dolën nga mbledhja e Pare dhe e Dytë, si dhe të Tretë e

përgjithshme e LPK-së (vitet: 1987, 1989 dhe 1991), para organeve udhëheqëse të LPK-së, sidomos Kryesisë së KP-së, qoftë brenda qoftë jashtë vendit, u paraqit nevoja e organizimit të një subjekti ushtarak që do të fuste në veprim të gjitha format dhe mjetet demokratike e ligjore të luftës, për të çliruar vendin dhe për të realizuar bashkimin kombëtar të popullit shqiptar, aspiratë historike e kombit tonë (Dokumentet e LPK-së deri në MP të Tretë).

Shumë herët u punua në këtë fushë. Për të ndërtuar një ushtri u mbështetëm në vijën politike të LPK-së dhe në dispozitat juridike të kësaj organizate të popullit tonë. Në organet udhëheqëse të kësaj organizate (në Kryesi) nxorrëm edhe sektorët për të gjitha sferat e veprimarisë sonë çlirimtare, nga ato politike e juridike, deri tek sektori ushtarak, etj. Mirëpo, për të arritur këtë organizim ushtarak dolën edhe shumë detyra të mëdha në fusha të ndryshme, sidomos në ato politike, juridike e luftarake të cilat duhej të rregulloheshin, në mënyrë që të arrihej tek organizimi i një subjekti ushtarak.

Këto çështje e preokupuan me vite të tëra Kryesinë e LPK-së.

a) Çfarë kishte sanksionuar LPK-ja

Sic dihet, LPK-ja ishte vetë e përcaktuar si organizatë çlirimtare. Në programin e saj thuhej: "Populli shqiptar lufton për të arritur çlirimin e Kosovës dhe formimin e shtetit të pavarur që do të përfshijë të gjitha trojet e veta nën pushtim, ku shqiptarët janë shumicë" (...).

Ndërsa për të arritur këtë pikësynim ishte sanksionuar: "Për të arritur pikësynimet kombëtare, çlirimin e vendit, LPK-ja do të përdorë të gjitha format e luftës çlirimtare: demokratike, paqësore dhe të kryengritjes së armatosur çlirimtare" (Programi i LPK-së).

Këto dy përkufizime juridike ishin bazë e veprimtarisë sonë politike e juridike në kuadër të luftës për çlirimin e vendit. Megjithatë, me kalimin e kohës në aspektin ushtarak, përveç në atë politik e organizativ, LPK-ja u stërkeq dhe nuk kishte mundësi veprimi. Këtu ndikoi jeta plurale në vend, përkatësisht krijimi i një numri të madh të partive politike. Dalja në skenë e këtyre partive si dhe përpjekja që të bëhej rezistencë për ekzistencën juridike e organizative të LPK-së, bëri që ky pikësynim programor të neglizhohej dhe graduaisht LPK-ja të kalonte në parti politike. Ajo nuk u legalizua tek organet si parti, por veprimtarinë e vet, në fakt e kishte të tillë. Ndonëse e legalizuar ishte si organizatë, vetëm emërim e kishte të tillë. Kështu jeta e organizatës u dyfishua. Pas mbajtjes së Mbledhjes së Përgjithshme të Tretë në vend, në vitin 1991, ajo përfundimisht e humbi karakterin e vët çlirimtar. Në mbledhje brenda vendit u përcaktua vetëm karakteri politik i organizatës, si subjekt gjoja "legal". Për atë shkak mbetën disa këshilla jashtë ingranazheve të saj, sepse nuk e pranuan atë legalizim. Ndërsa, në botën e jashtme, ende u mbajt në jetë kombinimi i formave legale me ilegale të veprimtarisë, por në fakt, përballë subjekteve politike shqiptare dilte si subjekt legal. Kjo në një anë dhe, në anën tjetër neglizhimi i udhëheqjes së dajë brenda vendit për të vazhduar punën, për çka edhe Kryesia dha dorëheqje, bënë që tërë aktiviteti i LPK-së brenda dhe jashtë, përsëri të kalonte në botën e jashtme, tek Dega j.v. Në fakt ky ishte edhe vendimi i LPK-së. Nëse baza jonë atje mbetej pa organe udhëheqëse, detyrat e saj t'i kalonin Krvesisë jashtë vendit.

Pushimi faktik i veprimtarisë së saj brenda vendit, e nxorri Kryesinë e LPK-së, Dega j.v. para një akd të vështirë. Kësaj i duhej të punonte në dy fronte: së pari, në drejtim të zgjerimit të radhëve të LPK-së brenda vendit dhe, së dyti, në drejtim të krijimit të bazës politike e juridike, për të organizuar një forcë ushtarake për të luftuar për çlirimin e Kosovës. Në fakt, njësitë e para vetëm sa ekzistonin. Ato lindën nga ish-këshillat popullore në vitet '90-'91, atëherë kur, pas dorëheqjes së Krvesisë u stërkeq organizata brenda vendit dhe shumë këshilla kaluan

vetvedu ne njësi ushtarake çlirimtare. Por, kjo forme nuk mjaftonte për një luftë çlirimtare. Duhej te punohej ne krijimin e bazës politike e shoqërore, përkatësisht te platformës se subjektit që krijohet. Kjo ishte përcaktuar politikisht vetëm nëpër mbledhjet e përgjithshme te organizatës.

Baza juridike e politike ishte ndërdmi i një Fronti Çlirimtar te Kosovës, me bashkimin e të gjitha subjekteve shqiptare, pa dallim pikëpamjeje politike, ideje, krahine a vendi, por që janë për çlirim. Përjashtim bënte vetëm baza tradhtare. Kjo ishte e sanksionuar ne dokumente te LPK-së. Edhe ne mbledhjet e LPK-së, kuptohet, ato te përgjithshme, sidomos ne Mbledhjen e Dytë dhe te Tretë te Përgjithshme, te organizuara ne botën e jashtme, u nxorrën edhe disa rezoluta ku tregohet baza politike e shoqërore dhe bëhej detyrë parësore e LPK-së, përkatësisht e udhëheqjes se saj, ndërtimi i një subjekti ushtarak, jashtë radhëve te LPK-së. Kjo duhej te luante vetëm rolin e udhëheqjes, kuptohet ne anën politike, juridike, diplomatike dhe ta financonte atë. Prej kësaj, madje para shpërthimit te lutes se armatosur, ishte përcaktuar ndërtimi i Frontit Çlirimtar te Kosovës, si forma e mjeti i vetëm për te çliruar Kosovën nga pushtuesit shekullor.

Mbi këtë bazë u kalua ne krijimin e bazës juridike për organizimin e njësi ushtarake. Që ne vitet 1991-1992 u vendes ne Kryesi platforma politike për subjektin e ri. Me atë bazë parashiheshin format e mjetet e luftës te cilat, përveç atyre pasive e aktive, përfshinin edhe mjetet çlirimtare për çlirimin e Kosovës. Kryesia e pranonte jetën plurale ne vend dhe ndërtimin demokratik te shtetit te Kosovës. Këtë përkufizimi politik te paraqitur nga Sektori politik e juridik i organizatës i mungonte vetëm ana juridike. Për këtë shkak, si sektor u mbështetëm ne rezolutat e MP te LPK-së dhe mbi atë bazë nxorrëm vendimin për organizimin dhe ndërtimin e subjektit te ri. Ky ishte vetëm një përforsim juridik i vendimit për subjektin e ri, i cili ishte duke u organizuar (Vendimet dhe Rezolutat e LPK-se Degaj.v. të MP te Tretë).

b) Baza organizative për ndërtimin e UÇK-së

Detyrë tjetër që doli para organit tonë ishte gjetja e formave për te dalë nga gjendja që u krijua brenda vendit. Degës jashtë vendit i duhej te merrte rolin udhëheqës, jo vetëm për ndërtimin e radhëve te saj brenda vendit, por edhe te subjektit ushtarak.

Mbledhjet e LPK-së e përcaktuan këtë lloj organizimi, sepse brenda vendit, pas MP te tretë te saj, vitin 1991, u larguan Hydajet Hyseni, Mehmet Hajrizi, Gani Sylja, etj, nga udhëheqja, madje Gani Sylja edhe si krugar. Kësaj, mbetën radhët pa udhëheqje, gjë që i kaluan kompetencat e saj tek udhëheqja e LPK-së jashtë vendit. Kjo ndodhi për shkak se ky grup pati kërkuar zyrtarisht te dilej me deldarimin për te shpallur LPK-në inekzistente (Roporti informativ i Grupit te Organizimit te LPK). Ndërsa, si arsyeje se, kjo organizatë gjoja ishte e tepërt ne jetën plurale te Kosovës, LPK-ja si organizatë ilegale e kishte kryer detyrën e vet politike e shoqërore dhe se, tash ishin partitë legjale që vepronin ne vend.

Ne kohën që po diskutojmë, Kryesia e Degës j.v. përbëhej prej Kryetarit Fazii Veliu, Nënkyetarit Muhamet Kelmendi, Sekretarit Emrush Xhemali, Përgjegjësit Financiar Gafurr Eishani dhe anëtarëve: AU Ahmeti, Xhavit Haliti dhe Agush Buja, që ne MP te katërt u zëvendësua me Adem Grabovcin. Si Kryesi e KP te LPK-së Dega j.v. e zgjedhur pas MP te Tretë mori tërë aktivitetin e LPK-së. Nga ky moment iu futëm punës si Kryesi për një organizim tjetër ne fushën ushtarake, krahas vazhdimit te punës për ndërtimin e LPK-së e cila parashikohej si bazë politike (Shenimet nga ditari i MK).

Mirëpo, për te kryer detyrat që shtronte koha, si organ i tërësishëm, vetëm me mbledhjet tona te organizatës, që ishin sanksionuar edhe ne program, ishte e pamundur. U desh te grimcoheshin punët dhe te zgjidheshin sektorët për çdo fushë e veç e veç. Ne fakt, sektorët i kishim për veprimtarinë tonë te brendshme që nga vitet 1987, por tash lypsej rregullimi i tyre juridik dhe profesionalizimi i kuadrit ne to.

Ne këtë kohë nxorrem disa sektorë:

1. Sektori politiko-juridik me udhëheqës Muhamet Kelmendin, anëtarë Fazli Veliun dhe Emrush Xhemailin, i cili ishte kompetent për anën politike dhe juridike. Ky sektor nxirrte projektvendime, rezoluta, qëndrime e rregullore dhe i paraqiste para organeve për miratim.
2. Sektori për organizimin e radhëve të LPK-së brenda vendit, që kishte udhëheqës Emrush Xhemailin, ndërsa anëtarë Gafurr Eishanin dhe Ali Ahmetin. Këtij sektori i ndihmonte edhe Xhavit Haliti. Ky ishte sektor që duhej të gjente radhët brenda vendit dhe të strukturonte organizatën tonë atje.
3. Sektori i rëndësishë së veçantë, me udhëheqës Xhavit Halitin dhe anëtarë Ali Ahmetin dhe Emrush Xhemailin. Këta ishin përcaktuar si ndëriidhës midis Kryesisë dhe radhëve të njëjësive çlirimtare. Ky sektor përcillte vendimet e qëndrimet tona atje dhe anasjelltas, të atyre tek ne. Merrej edhe me gjetjen e forcave të reja çlirimtare në Kosovë (Shenimet nga ditari i MK).

Kishim edhe sektorë të tjerë, si sektori diplomatik me udhëheqës Rexhë Ibërdemaj dhe propagandistik me udhëheqës Fazli Veliun.

Edhe këto i kishin të përcaktuara kompetencat e veta. Pastaj, ishte sektori financiar, për agjitacion, mërgimtar, ctj. Të gjithë këta sektorë vepronin në kuadër të Kryesisë së Degës jashtë vendit.

Vjen këtu të përmendet edhe puna e madhe për gjetjen e formave të organizimit. Një punë të madhe për këtë ka kryer një ekspert nga Tirana, i cili na pati ofruar materialin e organizimit të kësaj veprimtarie, material që e shqyrtuam dhe e vumë në bazë të organizimit tonë. Ky u morr edhe me aftësimin e kuadrit tonë për këtë detyrë të madhe kombëtare. Mbi këtë material i dha Kryesia edhe kahjet e organizimit, duke u mbështetur në format e organizimit të njëjësive ushtarake të vogla, pa numër të madh, në konspiracion dhe nxorri vendimet për mënyrën e veprimtarisë së tyre. Në Kryesi u diskutuan edhe kahjet e veprimit ushtarak. Ndërsa, u vendos që brenda vendit të shkohej vetëm tek ish-anëtarët e LPK-së, tek të burgosurit dhe tek ata që njiheshin për sakrificë, trimëri dhe me vetëdije kombëtare, të paimplikuara në veprimtari destruktive dhe që ishin treguar me vepra lufëtarë të zotë të çështjes kombëtare.

Krahas kësaj, në Kryesi u diskutuan edhe format e veprimtarisë ushtarake të njëjësive që organizoheshin, forma këto që i jepnin karakter politik veprimtarisë çlirimtare, duke dhënë kahjet e saj, objektivat dhe forcën juridike të veprimtarisë. Për këtë nga sektori politik e juridik iu propozua Kryesisë së LPK-së të nxirrej ky vendim: "Njësitë ushtarake çlirimtare duhet të organizohen në njësi të vogla ushtarake, me konspiracion dhe disiplinë të rreptë. Ato kanë të drejtë të yeprojnë vetëm kundër forcave pushtuese të armikut, njëjësive policore e ushtarake të pushtuesit dhe objekteve me rëndësi ushtarake e shtetërore. Në punën e sipër duhet të zgjerohen dhe të riorganizohen.

Në punën e vet çlirimtare, njësitë nuk guxojnë të kryejnë aksione kundër popullsisë civile, fëmijëve e grave, në vendet publike dhe kundër objekteve social-kulturale, etj. Kjo për shkak se, nëpërmjet kësaj kalohet dhe vierësohemi në ushtri "terroriste", akuzë të cilën pushteti i Beogradit po e përdor kudo, në bote dhe brenda vendit" (Projektvendimi i LPK-së).

Ky vendim u aprovua njëzëri.

Megjithatë, ky vendim paraqiti për detyrë dhe po në këtë mbledhje u vendos, që në të ardhmen, të shkohej kah rregulli juridik i subjektit që po organizohej, kuptohet në akte normative e me dokumente tjera. Në Kryesi u kërkua që të ushtroheshin anëtarët që do të futeshin në këtë subjekt ushtarak dhe, të gjendeshin e të punohej edhe me forcat ushtarake, oficerët shqiptarë në Shqipëri, që ishin aktivë a të pushuar nga puna dhe me oficerët shqiptarë nga Kosova, që gjendeshin nëpër vendet e ndryshme në bote. Me vonë krijuam edhe grupe të veçanta të punës për çështjet e tilla, përkatësisht sektori për punë me oficerë si dhe për çështjet e tjera të rëndësishme për luftën tonë çlirimtare.

c) Baza politiko-juridike përndërtimin e UÇK-së

Pas nxjerrjes së vendimeve politike në Kryesi, u kalua në realizimin e tyre juridiko-politik. Ky organ shkoi kah gjetja dhe dhënia e bazave politike e juridike, si për organizimin, ashtu edhe për aktivitetet dhe veprimtaritë e tjera të saj, mbi të cilat duhej të ndërtohej ushtria jonë.

Çështje që domosdoshmërisht duhet të përmendet, është qëndrimi unanim i atëhershëm i Kryesisë së Degës j.v. për disa çështje politike, juridike e ushtarake, mbi të cilat u punua. Veç kësaj, u përcaktuan edhe disa parime, të cilat duhej gradualisht të zgjidheshin nga ana jonë, në bashkëpunim me organet që do të dilnin nga njësitet çlirimtare të Kosovës, pra bashkimi politik e ushtarak në Front. Kryesia e Degës pati vendosur mbi disa çështje, mbi të cilat u punua deri në vjet 1997-1998.

a) Ishte vendosur që shtrirja territoriale e njësive të ishte në gjithë territorin shqiptar të pushtuar nga ish Republika e Jugosllavisë, sepse në atë kohë ato nuk ishin ende shtete të pavarura, ndonëse ishte marrë vendimi që aksionet në Maqedoni dhe në Mal të Zi të kryheshin vetëm me urdhër të Kryesisë, pavarësisht nëse ekzistonte bashkësia shtetërore apo jo (Jugosllavia). Kjo duhej të bëhej duke i analizuar rrethanat në tërësi, qoftë të brendshme, qoftë të jashtme, prej nga duhej të vendoste edhe për subjektin që do t'i merrte në përgjegjësi aksionet çlirimtare në këto republika jugosllave.

b) Sanksionimi juridik i njësive ushtarake me emërtim të subjektit dhe me nxjerrjen e statutit të saj juridik, forme e cila ndalonte kalimin apo rrëshqitjen e njësive ushtarake në njësi të pavarura jashtë kontrollit politik, duke e ndërtuar atë juridikisht. Kjo, për faktin se, pa rregulla të tilla, ato mund të pavarësoheshin shumë lehtë dhe nga ndonjë situatë edhe të shndërroheshin në subjekte të pavarura. Ato, kështu, mund të kryenin edhe aksione të paparamenduara të cilat mund të vierësoheshin terroriste dhe kështu, të dëmtohej lufta jonë çlirimtare, që me program i luftonte këto forma veprimtarie, përveç atyre çlirimtare.

c) Ndërdmi i Frontit Çlirimtar të Kosovës si forme e mjetit të vetëm për të bërë të mundur bashkimin e tërë forcave shqiptare, të subjekteve politike e shtetërore, të njerëzve me influencë, pa dallim përkatësie fetare, bindjeje ideologjike e vendit ku shtrihej veprimtaria, në luftë për liri, pavarësi e shtet, si forme që i jepte luftës sonë karakter kombëtar unik, prej nga edhe krijoheshin tabani politik e juridik, që do të shpinte kah institucionalizimi i luftës dhe forca jonë çlirimtare (UÇK) shndërrohej në ushtri të shtetit.

d) U hap Fondi "Vendlindja Thërret" si fond që i dedikoheshin kryesisht njësive çlirimtare. Ky fond, fillimisht u fut në kuadër të sektorit financiar që e udhëhoqte Gafurr Eishani. Kështu vazhdoi deri në vitet e mëvonshme (1994-1995), kur me propozimin e Kryesisë; KP i LPK-së Dega jashtë vendit zgjodhi përgjegjës një shok të KP-së, Jashar Salihun dhe nëpër shtete e nëndegë nërejegjësit e tjerë të fondit. Që të gjithë i përgjigjeshin sektorit financiar të Kryesisë së KP të LPK-së, përkatësisht përgjegjësit të tij. Ndërsa, financimi bëhej nga baza detyruese e anëtarëve, duke dhënë nga një mijë e më shumë DM. Ka patur raste kur vetëm Kryesia (anëtarët) kanë dhënë mbi 30-40 mijë DM për njësitë e UÇK-së (Vendimet e Kryesisë së KP e LPK-së D.J.V., maj 1993).

Për të gjitha këto detyra ishin sektorët e veçantë të punës. Çdo sektor e kishte lëmin e vet dhe ato filluan nga puna në aspektin juridik. Shpejt u nxorrën rregulloret nga Kryesia dhe u futën në fuqi. Udhëheqëse mbeti Kryesia e LPK-së. U rizgjodhën edhe përgjegjësit për çdo sferë të veprimtarisë. Prandaj, me krijimin e këtyre bazave politike në organizatë u kalua në fushën, ku, në mënyrë profesionale, kryheshin detyrat në lëmitë e veçanta. Kjo shënon edhe fillimin e punës profesionale.

Ky organizim krijoi tabanin juridik e politik për ndërtimin e njësive çlirimtare, të cilat me vonë u lidhën njëra me tjetrën organizativisht, në strukturë dhe në komandë dhe u ndanë edhe zonat e veprimtarisë ushtarake në vend. Në vitet e ardhshme u emërtua kjo forcë çlirimtare dhe u ndërtuan zonat dhe Shtabi Qendror i saj.

2. Njësitë e para çlirimtare ne Kosovë, financimi, emërtimi dhe ndërtimi juridik i UÇK-së

Krahas përcaktimit politik e juridik te platformës se njësive çlirimtare ne Kosovë, u punua me te madhe edhe ne ndërtimin e strukturës se tyre. Themi njësi, sepse këtu fjala është për vitet 1990-1993, para se ky subjekt te emërohej ne "Ushtri Çlirimtare te Kosovës". Që para kësaj, ishin organizuar ne Kosovë njësi te cilat vepronin mbi bazën e përcaktimit politik te organizatës sonë e cila edhe i udhëhiqte. Kryesia e KP te LPK-së Dega j.v. u mor shumë herë me këto çështje. Ajo shqyrtonte situatën ne vend, jepte këshilla polidke dhe bënte financimin e njësive luftarake. Me ndihmën dhe punën e këtij organi ishin organizuar ne Kosovë disa njësi çlirimtare. Ato vepruan disa herë kundër forcave pushtuese serbe, përkatësisht policisë. Mbi një bazë te tillë u krijuan edhe njësi tjera çlirimtare, ne viset tjera.

Edhe pse kjo dihet, ka mendime te ndryshme për kohën e lindjes se UÇK-së. Ato janë kontradiktore. Kjo kontradiktë paraqet nevojën e ndriçimit te çështjeve te tilla. Dihet se ne varshmëri me zgjerimin e njësive, përkatësisht me ndërtimin e njësive çlirimtare, ne vitin 1993 u paraqit nevoja edhe e emërtimit te kësaj force ushtarake, gjë që ne këtë vit u bë nga Kryesia e LPK-së, Dega j.v. Natyrisht, veprimtaria donte edhe një bazë financiare, nëpërmjet se cilës u siguruan mjetet dhe u veprua kundër pushtuesit. Ne vitin 1993 u sanksionua edhe baza politike udhëheqëse, përkatësisht LPK-ja, përderisa te organizohej Fronti. Por, çështja e ndërtimit te UÇK-së pas vitit 1993, duhet domosdoshmërisht te shtjellohet edhe me poshtë, sepse ato pasojnë ndryshim te madh ne jetën e përgjithshme te organizatës dhe te UÇK-së. Janë, pikërisht, mjetet financiare dhe lufta karrieriste e përcjellë me bajraktarizëm, përveç konfliktit që lindi i ashpër midis radhëve tona, për mos ndërtimin e Frontit Çlirimtar te Kosovës, faktorët me kryesorë që kanë çuar deri tek ndarja dhe krijimi i klikave ne organizimin politik dhe ushtarak, si dhe ndërtimin i grupit politik ne te. T'i trajtojmë tard çështjet deri ne vitin 1993.

a) Njësitë e para çlirimtare

Bërthamat e para te UÇK-së janë krijuar nga bazat e LPK-së që mbetën pas dorëheqjes se udhëheqësisë se LPK-së brenda vendit, kryetar i se cilës ishte Gani Sylja. Ai pas një periudhe prej disa muajsh jetë tërësisht pasive për LPK-në, u largua edhe zyrtarisht. Me largimin e tij dhe te shokëve që i përmendëm me lart, ne fakt, u paralizua jeta organizative e LPK-së. Kjo bëri që shumë këshilla te kërkonin te organizoheshin ne aspektin ushtarak. Për këtë kërkuan dhe ranë ne kontakt me shokët tanë te Kryesisë j. v.

Nga ky moment, kompetencat e organizatës sonë i mori vete Kryesia e Degës j.v., jo vetëm për ndërtimin e LPK-së brenda vendit, por edhe te organizimit, ndërtimit e udhëheqjes se njësive çlirimtare që u organizuan për te futur ne veprim te tëra mjetet e lejueshme ne bote, edhe luftën e armatosur. Disa këshilla, ne viset e ndryshme te Kosovës, u shkëputën nga jeta politike ne kuadër te LPK-së. Ato e shpallën veten njësi ushtarake, ndërsa ne, si Kryesi, pas raportimit te sektorit, i pranuan (Vendimi i Kryesisë se KP).

Natyrisht, ne si Kryesi bash këtë lloj shkëputjeje nga radhët tona dhe organizim vetëm mbi bazën ushtarake nuk e donim. Ne, gjithashtu, nuk i njihnim këta njerëz. Kryesia ishte për veprimtari te dyanshme, politike dhe ushtarake, duke u kombinuar njëra me tjetrën. Por, sic u pa, këto këshilla nuk donin me te merreshim me punë politike, përveçse me veprimtari çlirimtare. Puna politike, ajo e udhëheqjes, etj, iu la LPK-së. Këshillat kishin frikë nga dekonspirimet te cilat e kishin përcjellë mjaft gjatë organizatën. Bazat e LPK-së, brenda vendit, nuk donin që vetëm për organizim, apo për program, agjitacion a për ndonjë çështje normale, për ide e mendime, pa veprimtari konkrete çlirimtare kundër pushtuesit, te kapeshin e dënoheshin me dënim te rende.

Me dëshirën e tyre dhe me miratim të organizatës disa këshilla të LPK-së kaluan në njësi luftarake. Ato vepruan ashtu me vulinetin e tyre, pa i detyruar kush. Natyrisht, kjo formë u përshëndet dhe menjëherë u riorganizuan. Në këtë kohë kishte edhe disa njësi tjera të UÇK-së, të krijuara në vitin 1990, por ato nuk ishin të lidhura me njësitë tona dhe vepronin të pavarura. Lidhja e tyre me ne u bë në vitet 1994-1995. Por, e rëndësishme është që të dihet fakti se, njësitë e para të armatosura datojnë nga viti 1990. Këtu fillon organizimi ushtarak i UÇK në viset tona të pushtuara.

Edhe pse kishte njësi çlirimtare, ende në këtë kohë nuk kishte ndarje në zona, nënzona operative, etj, mbi të cilat duhej të veprimej ushtarakisht. Ato (njësitet çlirimtare) ishin të pavarura nga njëra tjetra. Kjo ndarje nuk u bë edhe për faktin sepse kishte jashtëzakonisht pak njësi çlirimtare, sikundër mund të shihet edhe nga vete aktiviteti në terren. Përveç disa veprimtarive luftarake në vitet 1990, 1991, 1992; në vitin 1993 ende nuk ishim në situatë për të kryer veprimtari të njësishtme dhe në gjerësi të territorit tonë të pushtuar, sepse ende nuk kishte as shtrirje dhe as një komandë unike qendrore për të gjitha ato njësi ushtarake. Njësitet nuk kishin strukturë.

Njësitet luftarake ishin kryesisht në Drenicë, në Dukagjin në anët e Lumthetit, komunat e GUogovcit e Skënderajt, Malishevës dhe Deçanit. Kishte njësi të vogla ushtarake edhe në Liap, e në disa fshatra të Ferizait. Me vonë u zgjeruan dhe u organizuan njësitet çlirimtare edhe në vendet tjera, deri në viset e pushtuara shqiptare nën Maqedoni. Viti 1993 shënon për herë të parë datën kur, edhe pse pak, në tërësi në vend kishim njësi çlirimtare të cilat vepronin të pavarura dhe të lidhura me Kryesinë e Degës.

Prandaj, me organizimin e njësisve të para nga viti 1990 u kalua në organizimin edhe të njësisve të tjera, të cilat çojnë deri tek ndërtimi i saj si ushtri. Kjo u arrit në vitin 1993 kur u strukturua organi udhëheqës, Shtabi Qendror, si dhe kur u emërtua UÇK-ja nga Kryesia e Degës së LPK-së. Anëtarët e parë të këtij organi ishin nga S.ektori i rëndësishëm së veçantë të Degës jashtë vendit. Ndërsa, si organ udhëheqës, me kompetenca politike, organizative, diplomatike, etj, mbeti Kryesia e Degës j.v. e cila e udhëhoqi atë deri më 01.05.1998. Në këtë kohë bëhet grushti politik ndaj këtij organi dhe nga ky moment kalohet në kooptimin e organit udhëheqës të UÇK-së, si dhe të sektorëve tjerë.

Në këtë kohë, njësitet kishin program të vetin përcaktimin politik të organizatës që i udhëhiqte, përkatësisht LPK-në Dega j. v. Kryesia e saj ishte udhëheqëse politike, për të mos thënë edhe Shtab i Përgjithshëm i njësisve të armatosura, UÇK-së. Ky organ lëshonte informatat mbi punën, aktivitetin dhe me vonë edhe komunikatat në emër të SHQ-së të UÇK-së. Sipas programit të LPK-së dhe udhëheqjes së saj jashtë vendit, u përcaktuan edhe detyrat e saj për pavarësinë e Kosovës dhe bashkimin me shtetin tonë të të gjitha viseve etnike e të pushtuara nga shtetet sllave.

Njësitë ushtarake nuk kishin rregullore dhe as program të vetin të veçantë. Ato vepronin mbi dispozitat që kishte LPK-ja. Dokumentet e kësaj organizate, përkatësisht programi, statuti, rezolutat dhe vendimet e kësaj organizate kishin vlerë politike e jundike edhe për njësitet e UÇK-së. Pas kësaj, u dhanë bazat politike nga LPK-ja edhe për UÇK-në e cila me vonë u shndërrua në subjekt dhe ajo mbi këto dispozita veproi ushtarakisht.

b) Fitancimi i UÇK-së

Ndërtimi i njësisve të para paraqiti para organizatës sonë dhe detyrën e financimit të tyre. Në si subjekt e kishim financimin e brendshëm i cili bëhej nëpërmjet anëtarësisë sonë. Por, ky financim ishte vetëm për organizatën, aq më tepër që ishte shumë simbolik, sepse kuotimet mujore që paguheshin ishin shumë të vogla.

Fillimisht u bë financimi i njësiteve të tilla nga finançat e LPK-së. Ato jepeshin në forme të parave të gatshme, të mjeteve të ndryshme dhe në mjete luftarake të cilat siguroheshin në mënyrë ilegale, kudo ku i gjente grupi i punës, i ndihmuar nga Kryesia në tërësi. Mjetet

ndaheshin sipas territorit, njësave e veprimtarisë që e kryenin ato. Me vonë, pas vitit 1995, sic do të shohim, ato iu dërguan Shtabit Qendror të UÇK-së dhe ai kryente administrimin e mjeteve. Kjo ndodhi deri në janar të vitit 1997, sepse pas dëmtimit të radhëve të UÇK-së, në vitin 1997, administrimi i mjeteve përsëri u bë nga Kryesia.

Mirëpo, deri në vitin 1993, ky subjekt luftarak që po krijohet ende nuk kishte strukturë. Në nuk e kishim dhënë ende informacionin në organizatë se mjetet e LPK-së po i dedikoheshin radhëve çlirimtare. Zaten, organet e organizatës as që i informuam për ekzistimin e njësave luftarake në anëtarësinë e vet, prandaj edhe mjetet financiare që i dedikonim nga anëtarësia e jonë kësaj veprimtarie i fusnim në kuadër të buxhetit që i dedikohej radhëve të organizuara brenda vendit, ku përfshiheshin edhe njësitet e tilla luftarake. Vetëm në vitin 1995, para MP të Peste të LPK-së Dega j. vendit, doli zyrtarisht para KP të organizatës dhe informoi për ekzistencën e UÇK-së si force ushtarake (MP e Peste e LPK-së)

Financimi i njësave në këtë kohë nuk e kalonte shumë 4-6 mijë DM në muaj. Kishte muaj ku as këto nuk mund t'i siguronim, ndonëse nevoja ishte e madhe. Prandaj, në vitet 1991-1993, disa herë u nxorr vendimi që anëtarët e Kryesisë së Degës të japin ndihma financiare për punën e njësave çlirimtare. Kjo edhe u bë. Kishte raste, viti 1993, kur u dhanë nga një mijë DM. Kjo u përsërit disa herë në punën tonë. Ndërsa, në vitet e mëvonshme kësaj iu shtuan edhe anëtarët e KP-së dhe çdo anëtar i LPK-së (Vendimet e Kryesisë dhe të KP e LPK-së mbi çështjen financiare). Të gjithë anëtarët e LPK-së ishin të detyruar, me vendim, të paguanin shumën të veçanta.

Në vitet 1990-1993, për të cilat po diskutohej financimi, nuk kishte asnjë subjekt tjetër, as partiak, as qeveritar, organizëm kulturor, shoqatë, etj, që dha qoftë edhe një ndihmë financiare për UÇK-në. Financimi i vetëm në vite ishte nga LPK-ja. E tërë anëtarësia e LPK-së shkonte tek njësitet çlirimtare. Asnjë lek nuk kishte mundësi të mbahej për nevojat e LPK-së. Çdo shpenzim tjetër mbulohej individualisht, qoftë edhe për organizatën. Kjo na dëmtoi pa masë. Por, kundruall financave të vogla, kjo ishte domosdoshmëri për kohën.

c) Emërtimi dhe ndërtimijuridik i UÇK-së

Në vitin 1993 u ndërtua subjekti ynë ushtarak. Atij iu krijua struktura e organizimit dhe u bë ndarja e njësave nëpër terren. Para emërimit, u nxorr një rregullore e përkohshme për funksionim të brendshëm e cila e përcaktonte strukturën e saj, ndarjen dhe komandimin nëpër terren, por vetëm deri tek emërtimi. Me pas u përcaktua nxjerrja e rregullores.

Ky subjekt nuk kishte në këtë kohë as emër, as rregullore të përhershme dhe as dokumente normative. Prandaj, ky mosrregullim juridik me dispozita, ishte një ndër çështjet me të rënda dhe mbi të cilën në Kryesinë e Degës j.v. u diskutua shumë here. Në këtë kohë ishin tri çështje, për të cilat kishim frikë se shumë lehtë mund të rrëshqisnim në pozitë të palakmueshme, ku mund të na kapnin si force destruktive, në mos terroriste. Për këtë, në emër të sektorit politik e juridik u paraqit platforma mbi këtë çështje:

- Se pari, të gjendej një emërtim që do t'i jepte kësaj force karakter të përgjithshëm kombëtar, mbi të cilën dhe rreth se cilës, mund dhe të duhej, të bashkoheshin të gjitha forcat e popullit tonë, duke ndërtuar Frontin Çlirimtar të Kosovës, subjektin shtetëror të përbashkët në Kosovë.
- Se dyti, të punohej për rregullimin juridik të këtij subjekti ushtarak me dokumentet përkatëse, ku të përcaktohej karakteri i saj, pozita e saj dhe struktura, komandimi, përgjegjësia ushtarake dhe udhëheqja qendrore ushtarake dhe politike.
- Se treti, të punohej për të gjetur bashkëpunëtorë, subjekte politike, organizative e shtetërore, të cilat se bashku me ne, do të punonin për të ndërtuar Frontin Çlirimtar të Kosovës, si subjekt shtetëror dhe të cilit do t'i nënshtroheshin të gjitha forcat politike në Kosovë, pa dallim bindjeje politike, organizimi, feje e territori ku shtrihet ai (Ditari i MK).

Çështjet e theksuara i futëm në shqyrtim në organin tonë, në Kryesinë e KP të LPK-së Dega j. vendit. Në si Kryesi, analizuam këto tri probleme që po lindnin. Në Kryesi përveç emrit

aktual te UÇK-së, u paraqitën edhe dy propozime tjera: Forçat e Armatosura te Kosovës dhe Lëvizja Çlirimtare e Kosovës. Mirëpo, pas analizës se tyre mbi bazat politike, ushtarake e juridike, si dhe pas diskutimit të gjerë me vota unanime, 7-të pro dhe asnjë kundër (tërë anetaret e Kryesise), në maj të vitit 1993, u pranua propozimi i sektorit, që kjo forcë ushtarake, që u organizua dhe po udhëhiqej nga LPK-ja, të emërohej Ushtria Çlirimtare e Kosovës (Vendimi i KryesisëseKP të LPK-së, maj 1993). Ky emërdm u aprovua për shkak të tri çështjeve që i theksuam më lart, të cilat i jepnin asaj forcë karakterin e një ushtrie të rregullt shtetërore. Ky emërdm kishte rëndësi edhe për faktin se kështu krijoheshin baza juridike e politike për ndërrimin e Frondt Çlirimtar të Kosovës, ndërsa nëpërmjet saj përcaktohej karakteri i lutes për liri përballë pushtuesit dhe qendrave politike ndikuese në botë. Ndërsa, për të marrë karakterin shtetëror, pas emërimit të paraqit edhe çështja e rregullimit juridik të përhershëm me dokumente dhe të shndërrimit të UÇK-së në ushtri të shtetit. Me emërtim dhe rregullim të tillë juridik, si ushtri e shtetit, askush nuk kishte të drejtë dhe as mundësi të akuzonte këtë subjekt ushtarak për terrorizëm a me ndonjë akuzë tjetër kriminale. Ky përkufizim i lidhur me aksionet që duhej të kishin karakter thjesht çlirimtar, të liruar nga veprimtaria që futej në terrorizëm. Me urdhërat që kishte lëshuar LPK-ja Dega j.v. e shndërroi këtë në ushtri të rregullt.

Lidhur me këtë rregullim u diskutua mjaft gjerë në organin udhëheqës të LPK-së. Në Kryesinë e Degës u paraqit propozimi në emër të sektorit politiko-juridik me anë të një projektregulloreje ku ishin përpiluar dispozitat dhe propozoheshin të miratoheshin disa qëndrime mbi karakterin politik e juridik të UÇK-së. Pas diskutimit të gjerë doli kjo rregullore e saj: "UÇK-ja duhet të kryejë aksione çlirimtare me karakter të drejtë, ku nuk goditen objektet social-kulturore, popullsia civile e objektet me rëndësi për jetën e popullit".

UÇK-ja duhej të godiste:

1. Objektet ushtarake dhe policore, vetëm makinerinë pushtuese, si dhe të gjitha mjetet e komunikacionit dhe të telekomunikacionit të atyre objekteve që pushtuesi i fut në shërbim të luftës kundër popullit tonë.
2. Të goditen njësitet speciale policore dhe forcat në shërbim të armikut, si vullnetarët serbe, paramilitarët e ushtarakët e sjellë nga Kroacia e Bosnia e Hercegovina në Kosovë të cilët kryejnë veprimtari të rënda kriminale përballë kombit tonë.
3. Edhe elementët shqiptarë, përkatësisht tradhtarët, mund të ekzekutohen, por vetëm pasi të ishte bërë analiza dhe të ishte paralajmëruar mbi veprimtarinë tradhtare, duke ia lënë edhe afatet e tërheqjes, në mënyrë që të përmirësoheshin. Pas kësaj, lejohej të merrej vendimi për ekzekutimin, kuptohet, në organe me të larta dhe duke lajmëruar popullin, si dhe kërkohej të tregoheshin edhe shkaqet e një mase të dillë.
4. Aksionet nuk lejohen të kryhen në vende publike, aty ku mund të rrezikoheshin jeta e qytetarëve, pavarësisht nga rëndësia që paraqet objekti në aspektin ushtarak. (Platforma e LPK-së për luftën armatosur në Kosovë).

Mbi një bazë të tillë politike u paraqit një projektregullore nga udhëheqësi i grupit të punës, Xhavit Haliti i cili deklaroi në Kryesi se vjen nga SHQ i UÇK-së, për të diskutuar. Këtë miratoi edhe Ali Ahmeti. Në projekt pranoheshin vendimet tona, por nuk tregoheshin struktura e brendshme e UÇK-së. Në fakt, në këtë nuk e lypnim, sikundër as kuadrin e saj, as organet, kompetencat e atyre me pak udhëheqësit. Në projekt vetëm tregoheshin se UÇK-ja e pranon LPK-në si organizatë udhëheqëse të cilës i kaloheshin kompetencat në fushën politike, juridike, diplomatike e financiare (Rregullorja e UÇK-së). Mbi këtë u autorizua në të Kryesisë edhe për nxjerrjen e komunikatave në emër të SHQ të UÇK-së.

Ky projekt hyri në fuqi. Në MP të katërt të LPK-së Dega j.v., në vitin 1993, u diskutua gjendja brenda vendit. Aty u bë fjalë për luftën dhe përpjekjet tona në këtë anë, por nuk u tregua ekzistenca e UÇK-së. Para mbledhjes sonë jashtë vendit ishte mbajtur MP e Katërt brenda

vendit, por ajo nuk pati jetë, përveç disa ditëve, sepse shumë anëtarë të saj u kapën. Kënde, kaluan përsëri kompetencat tek Dega jashtë vendit. Kjo, me heshtje u pranua edhe nga delegatët, ndonëse nuk u diskutua, sepse ishte vendim. Me këtë u përforcua edhe me shumë pikëmbështetja jonë në punën tonë të ardhshme.

KAPITULLI II

VEPRIMTARIA DHE NDËRTIMI I UÇK-SË

Vitet që pasuan për UÇK-në ishin të një rëndësie të madhe. Veprimtaria e saj, ndonëse ende jo e gjerë, shtoi çështje të ndryshme për të zgjidhur. Forcave që merreshin me çështjen e ndërtimit të këtij subjekti u duhej një punë e madhe për të ndërtuar UÇK-në, që të ishte në gjendje për të kryer aksione çlirimtare. Ajo përcaktohej nga qëndrimet politike të LPK-së si subjekt që do të mblidhte rreth vëtes tërë spektrin politik, juridik e shoqëror, tërë kombin tonë, i cili ishte duke kaluar ditët me të errëta në histori. Atij i duhej një subjekt ushtarak i aftë, që të thyente monotoninë e krijuar në kuadër të popullit tonë se, gjoja në s'kemi rrugë tjetër të veprimit, veç asaj pasive.

Dalja në skenë e kësaj force paraqiste para nesh si Kryesi edhe detyra tjera të mëdha dhe në shumë sfera. UÇK-ja duhej të organizohej në ushtri dhe të mbrohej e përkrahej në aspektin politik, juridik e shoqëror, në atë moral dhe diplomatik. Ajo kërkonte edhe mjete financiare. Pikërisht për këto shkaqe u përcaktuan disa qëndrime në vitet 1993-1996, të cilat për disa vite me radhë qenë udhëheqëse të UÇK-së, si në sferën politike e juridike, ashtu edhe në atë ushtarake. Në këtë kohë rame në kontakt edhe me qeverinë e Bukoshit për të diskutuar situatën në përgjithësi, sidomos në fushën politike e financiare.

Çështja filloi të marre edhe kahjen e vët. Tani punohej në ndërtimin e sistemit çlirimtar në Kosovë. Në këtë kohë askush nga ne nuk ishte kundër këtij sistemi. Dukej se zotëronte një unitet i plotë politik e juridik, shoqëror e çlirimtar. Çdo kush e dinte në Kryesi të Degës se pa bashkimin e tërë forcave kombëtare mbi bazën e sistemit politik çlirimtar, çështja jonë nuk mund të ecte përpara në rrugën e lirisë.

1. Veprimtaria organizative dhe ushtarake e UÇK-së

Uniteti në Kuadër të Kryesisë së Degës për ndërtimin e UÇK-së ishte, nga emërtimi e deri në janar të vitit 1997, i mbështetur në vulinetin për të ndërtuar këtë subjekt ushtarak. Në kuadër të radhëve tona dhe të UÇK-së nuk kishte konflikte, fërkimc a grupe të ndara. Të gjithë punonin sipas vendimeve të nxjerra në Kryesi. Çdo kush i kishte detyrat e veta dhe ato se bashku përbënin të përgjithshmen e ushtrisë sonë.

Kjo vazhdoi deri në janar të vitit 1997, kur UÇK-ja nga burgosjet dhe vrasjet pësoi dëme të mëdha, kur praktikisht mbeti ky subjekt pa udhëheqje ushtarake të vetën. Tash nuk kishte më Shtab Qendror. Ai nuk funksiononte, sepse anëtarët e tij ishin shpërndarë; çka u vranë madje edhe u burgosën, çka ikën jashtë vendit. Tërë udhëheqja kaloi në kuadër të Kryesisë së KP të Degës j.v. Me këtë filluan të duken edhe fërkimet e para, sepse dy anëtarët e sektorit (Xhavit Haliti dhe Azem Sylja) kishin krijuar lidhje me disa forca brenda vendit, të cilat pretendonin të dilnin në udhëheqje, edhe pse në asnjë sferë nuk kishin aftësi profesionale, njohuri e nuk zotëronin as artin e luftës dhe të ushtrisë. Këta të dy se bashku me disa brenda vendit, krijuan klaninqë bëri grusht politik.

Mirëpo, edhe përkundër këtyre vështirësive dhe faktit se Kryesia nuk i njihte radhët e UÇK-së, me njoftimin e dhënë nga sektori, bëmë një punë të madhe në ndërtimin e saj. Kryesia ishte, në fakt, ai organ që i dha radhët e veta dhe ndihmoi UÇK-në në shtrirjen e radhëve të saj, duke i dhënë në gjirin e saj shumë baza (keshilla popullore) të cilat u shndërruan në baza (njësi) ushtarake të ushtrisë sonë në ndërtim.

a) Organizimi dhe shtrirja e UÇK-së

Kryesia e dinte se UÇK-ja kishte mungesa të mëdha në të gjithë fushat e veta. Ajo ishte një subjekt që u krijua nga radhët e LPK-së dhe si e tillë, ishte shumë jo profesionale. Në radhët e saj zotëronte urrejtja dhe dëshk'a për çlirim, por nuk kishim një organizim të shtrirje në tërë vendin tonë. Ajo ishte me shumë karakteristika popullore, pa një subjekt drejtues.

Duke e parë këtë në Kryesi, dhamë shumë këshilla në ushtri dhe pas organizimit të Mbledhjes së Katërt të Përgjithshme (viti 1993) të LPK-së brenda dhe jashtë vendit, (ndonese brenda vendit u zhduk brenda disa ditëve, pasi u burgosën një numër i madh i shokëve dhe të tjerët u arratisen në botën e jashtëm), kaluam në organizimin e shtrirjen e radhëve të UÇK-së. Tërë puna e jonë, në përbërjen e re të KP dhe të Kryesisë së Degës që e udhëhiqte edhe LPK-në brenda vendit, si me UÇK-në në sferën politike, juridike, shoqërore e diplomatike e cila mori edhe detyrën e Shtabit Qendror të UÇK-së, kaloi në fushën e organizimit ushtarak të radhëve tona, duke dhënë edhe bazat politike, ato juridike e shoqërore, si dhe diplomatike për ndërtimin e një ushtrie të rregullt për luftë çlirimtare.

Edhe pas MP të Katërt (në vitet 1993-1995) Kryesia e Degës përbëhej nga të njëjtët anëtarë, me përjashtim të Agush Bujës që u zëvendësua në vitin 1993, në mbledhjen e Degës me Adem Grabovcin. Sektorët e Kryesisë së Degës mbetën të njëjtë, përveç sektorit të veçantë dhe atij për lidhmbajtje brenda vendit. Në sektorin e veçantë ishin vetëm dy shokë, Xhavit Haliti e Ali Ahmeti, që mbetën nga përbërja e vjetër. Si Kryesi ishim në gjetje të anëtarëve tjerë për këtë sektor. E kishim hequr Emrush Xhemailin të cilit i dhamë sektorin për lidhmbajtje brenda vendit në kuadër të LPK-së. Ky sektor përbëhej edhe nga Gafurr Eishani dhe Ali Ahmeti. I ndihmonte në këtë kohë edhe Adem Grabovci dhe me vonë edhe Rexhep Ibërdemaj të cilët në vitin 1995 u bënë anëtarë të rregullt të atij sektori (Ditari i MK).

Te gjithë sektorët e tjerë, ai politik me Muhamet Kelmendin udhëheqës, financiar, me Gafurr Eishanin udhëheqës, et), mbetën të njëjtë, sepse mbledhja zgjodhi përsëri të njëjtët anëtarë në organet udhëheqëse të LPK-së, përkatësisht në Kryesi.

Si u organizua UÇK-ja?

Pas zgjedhjeve në Kryesi të Degës, të gjitha këto forca, si sektor e organ, u përqendruan në organizimin e radhëve të UÇK-së dhe në shtrirjen e saj në të gjitha territoret e pushtuara shqiptare. Për ne, si organizatë, nuk kishte dallim midis viseve dhe popullit tonë që ishte i pushtuar, qoftë nga serbët, qoftë nga maqedonët, qoftë nga malazezët, sepse në programin tonë, që ishte baza edhe e saj, ishte sanksionuar tërësia territoriale, pa dallim pushtimi e ndarjeje që i ishte bërë Kosovës nga armiqtë.

Edhe për UÇK-në mbretëronte ideja e bashkimit popullor të të gjitha viseve shqiptare në një shtet kombëtar.

Nga radhët e LPK-së u dhanë shumë këshilla për strukturën luftarake të UÇK-së. Kështu i kaluam nga viti 1992-93 deri në vitin 1995 disa këshilla popullore të Pejës, Deçanit e

Gjakovës, pastaj te Lumthanit e Prizrenit, te Malishevës e Rahovecit, te Drenicës dhe Liapit, te Gollakut e te Tetovës dhe Kumanovës, te Gostivarit e Kërçovës ne njësi te UÇK-së Raporti i sektorit te veçantë ne mbledhje, Ditari i MK-se). Ne fakt, ne zgjodhëm rrugën e forcimit te subjektit ushtarak përballë atij politik e organizativ, por duke punuar edhe ne ndërtimin e LPK-së. Megjithatë, për ne nuk kishte asnjë dallim midis këtyre dy subjekteve. Kryesia e njihte strukturën, organet dhe aktiviteun që e kryente UÇK-ja.

Ne organizimin e UÇK-së me tej u mor sektori i rëndësisë se veçantë. Por, kësaj pune i ndihmuan edhe sektorët e tjerë, sidomos ai i lidhmbajtjes dhe politik e juridik. Mund te themi se ne Kryesi u përcaktuan format dhe mënyrat e organizimit te njësive ushtarake. Aty u dha shtrirja territoriale e subjektit dhe u përcaktua lloji i aktivitetit, mënyra e veprimit dhe format e tjera te punës. Me një fjalë, edhe pas emërimit (viti 1993), sikundër përpara, e tërë puna e UÇK-së u përcaktua ne Kryesinë e Degës j.v. Ndërsa, sektori i veçantë kishte për detyrë vetëm lidhjen brenda vendit. Ai përgjigjej edhe për zbatimin e vendimeve te LPK-së nga UÇK- ja dhe anasjelkas.

Këtij sektori, ne vitin 1995, nga Mbledhja e Përgjithshme e Peste e LPK-së jashtë vendit, iu bashkëngjitën me zgjedhje me vote ne Kryesinë e Degës edhe disa anëtarë te tjerë. Ai pësoi ndryshime. Nga mbledhja doli një Kryesi e rindërtuar. Tash, anëtarë te Kryesisë ishin edhe Azem Sylja, Bashkim Mazreku dhe Rexhë Ibërdemaj. Nga Kryesia kaloi ne Këshillin e Përgjithshëm te Degës vetëm Gafurr Elashni. Te tjerët u rizgjodhën. As udhëheqja ne Kryesi te Degës nuk pësoi ndryshime, me përjashtim te sektorit financiar, ku përgjegjës u zgjodh Bashkim Mazreku i cili pas disa muajve dha dorëheqje për shkak te mos centralizimit te mjeteve financiare, sidomos te atyre që vinin nga fondi "Vendiindja Thërret". Ndërsa, ne sektorin e veçantë futëm edhe Azem Sylen dhe Jashar Salihun, ndërsa ne sektorin e lidhmbajtjes zgjodhëm Rexhë Ibërdemen dhe Adem Grabovcin, veç Emrush Xhemailit e Gafurr Eishanit që ishin anëtarë te këtij sektori që nga përbërja e vjetër e Kryesisë se Degës. Me këtë përbërje u vazhdua me punë për ndërtimin organizativ e juridik te UÇK- së (MP e Peste e LPK-së, viti 1995).

Ne këtë kohë ne fëmshën politike, diplomatike, financiare, etj, Kryesia e Degës, ende ishte Shtabi Qendror i UÇK-së, përveç fushës aktive ushtarake. Prandaj u vendos që UÇK-ja te kishte një organizim te vetin politiko-juridik, ne mënyrë që te shndërrohej dhe ndërtohej ne ushtri te shtetit. Për këtë u veprua ne organizimin e radhëve te cilat, ne vitin 1995, u shtrinë ne te tëra viset e pushtuara shqiptare dhe u ndërtua struktura e brendshme organizative e UÇK-së. Ajo kishte si subjekt edhe dispozitat juridike te veçanta dhe vepronte ushtarakisht si ushtri e shtetit. Nga Shtabi Qendror i UÇK-së u bë edhe rindarja, riorganizimi ushtarak i veprimit dhe komandimit ne zona dhe nënzona te veprimit operativ- luftarak, zona që edhe aktualisht janë te njëjta dhe veprohet mbi to. (Raport i Sektorit te veçante.)

Dihet se këtij organizimi i mungonin vetëm forcat profesionale te cilat nuk ishin përfshirë ne te. Kuptohet se ne atë kohë (vitet 1993-1997) UÇK-ja ishte një subjekt ilegal, i ndjekur me te madhe dhe i nënçmuar nga subjektet politike shqiptare. Askush nuk besonte nga subjektet politike e politikanët shqiptare se do te ndërtohej një ushtri e tille çlirimtare, ku pas se cilës do te lidhej e ardhmja e kombit tonë. Shumë forca mendonin, madje edhe nga radhët tona, se ky ishte vetëm emër, pa një strukturë te vetën. Kishte te tille që nuk besonin se kishte mundësi faktike, përballë forces ushtarake e policore serbe, diktaturës se egër që mbretëronte ne viset tona te pushtuara, se kishte mundësi te ndërtohej një ushtri çlirimtare, para hundës se armikut dhe ta luftonte atë.

Pas një pune këmbëngulëse, ne vitin 1995 u arrit që të kemi një strukturë unike të organizimit juridik, politik e shoqëror. UÇK-ja u ndërtua organizativisht në ushtri të Kosovës. Tash u krijua një strukturë e ngjeshur, me një komandë luftarake qendrore. UÇK-ja vepronte edhe me mjete çlirimtare kundër forcave pushtuese e tradhtare të vendit. Vëte ky fakt tregonte forcën si subjekt ushtarak.

Ndërtimi juridik

UÇK-ja kishte rregulloren e vet. Por, ajo nuk përcaktonte ende fushën e veprimtarisë dhe as kompetencat e organeve të saj. Në rregullore ishte përcaktuar struktura, por nuk zbatohet me rigorozitet. Rregullorja e brendshme ishte dokument formai.

Në anën tjetër, mungonte një dokument komplet dhe që të rregullonte në tërësi çështjet juridike, raportet dhe pozicionet midis UÇK-së dhe LPK-së. Ndonëse ishte një rregullore, po jo complete, nga ana e sektorit të veçantë u paraqit projektregullorja e raporteve të UÇK-së në fushën politike e juridiko-shoqërore, si dhe në atë shtetërore. Me të u rregulluan edhe raportet me LPK-në. Këtë projektregullore e pranoi Kryesia e Degës dhe e shndërroi në rregullore të saj. Rregullorja e UÇK-së). Me anën e këtij dokumenti kalonin të gjitha kompetencat, në fushën politike, juridike e diplomatike në Kryesinë e Degës jashtë vendit. LPK-ja mbante edhe anën financiare me Fondin "Vendiindja Thëret". Ky ishte organ politik dhe LPK-ja organizata politike e saj.

Kryesia me rregullore u ngarkua që të lëshonte komunikata, si dhe të bënte analizën e gjendjes dhe të jepte ide e mendime, si dhe të përcaktojë vijën për veprimtari çlirimtare të UÇK-së. Ky organ kishte të drejtë të nxirrte qëndrime e vendime, madje edhe të lëshonte urdhëresa dhe të kërkonte zbatimin e tyre. Gjithashtu, nëpërmjet Kryesisë së Degës j.v, kalonte informacioni, puna diplomatike në drejtime të informimit të komuniteti ndërkombëtar mbi çështjen luftarake në vend, luftën dhe aksionet çlirimtare, që krveheshin nëpër vendet e ndryshme të Kosovës. Ajo duhej që ato t'i mbulonte me veprimtari politike e kërkesa ndërkombëtare. Me një fjalë, në Kryesinë e Degës kaloi e tërë puna e UÇK-së e cila përgjigjej edhe politikisht para kombit tonë dhe botes.

Duhet informuar gjithashtu se Rregullorja e ngarkonte Kryesinë edhe me marrjen e vendimit kundër nxjerrjes së vendimit për pranimin e saj si subjekt politiko-organizativ të veçantë. LPK-ja pranonte edhe aksionet luftarake, duke i treguar ato dhe duke i komunikuar, kuptohet në bazë të rregullores dhe aksioneve. Ndërsa, UÇK-ja e konsideronte LPK-në me rregulloren e vet të brendshme krahas të verin polirik, si udhëheqëse e saj politike e shoqërore. Mirëpo, ky përkufizim juridik nuk u pranua nga organizata, sepse Kryesia e Degës ishte për organizimin e sistemit çlirimtar në Kosovë nën Fronrin Çlirimtar të Kosovës. Për këtë shkak, Kryesia e la të hapur këtë çështje dhe vendosi të vazhdohej puna duke kombinuar karakterin ushtarak që i mbetej UÇK-së, me atë polirik, juridik e diplomatik si dhe financiar të LPK-së. Kjo tregoi sukses të madh, dhe ky funksionim u sanksionua.

Zgjerimi i radhëve të UÇK-së

Me dhënien e bazës politike - juridike si ushtri e shtetit të Kosovës, në radhët e UÇK-së filluan të futen edhe njerëz tjerë të viseve të ndryshme dhe të parrive të ndryshme, persona që nuk ishin në LPK-ë dhe që ishin të gatshëm për të luftuar për çlirimin e vendit. Ata ishin anëtarë të parrive të ndryshme që u futën neradhët e UÇK-së për të luftuar kundër pushtuesve tanë. Ky ishte hapi i parë i karakterit shtetëror të ushtrisë.

Mirëpo, ne kishim përsëri pengesa të mëdha. Deri në shpërthimin e konfliktit të hapur ushtarak (pas kesaj do të flitej në vend tjetër) radhët ushtarake të UÇK-së ishin jashtëzakonisht të mbyllura dhe shumë konspirative. Këtë e diktonte edhe gjendja e rëndë në vend, por edhe vëte dispozitat juridike dhe mënyra e organizimit. Me rritjen e veprimtarisë së saj u diktua puna në gjetjen e formave për ndërtimin e ushtrisë mbi bazat e shtetit, që të institucionalizoheshin si ushtri e Kosovës. Për këtë shkak u paraqit nevoja e marrjes së masave konkrete juridike, duke e hapur subjektin, në mënyrë që të zgjeroheshin radhët e UÇK-së me anëtarë.

Po, si u zhvillua procedura?

Detyrën për ndërtimin juridik e politik të sistemit çlirimtar e kishim filluar shumë me herët. Kishte kohë që Kryesia kishte të dhëna se radhët e UÇK-së nuk ishin forca të mjaftueshme politike, juridike e ushtarake për të organizuar popullin dhe për ta udhëhequr atë në luftën çlirimtare. Në anën tjetër, populli ynë ishte i ndarë nëpër parti e organizata, gjë që e paraqiste detyrën e bashkimit vetëm në sistem.

Prandaj, gjatë viteve 1993-1997, çështja e ndërtimit të UÇK-së u bë teme kryesore e radhëve tona të organizuara. Shumë punë u kryen, ndërsa në fillim të vitit 1997, menjëherë pas vrasjes së disa shokëve dhe burgosjeve të disa të tjerëve, Kryesia e Degës mori vendim për të ndihmuar UÇK-në në të gjitha fushat e jetës së saj, jo vetëm në anën politike e juridike, por edhe me kuadro të ndryshëm. Pas vrasjes në pritë afër Vushtrrisë të Zair Pajazitit, Haki Zejnullahut dhe Edmund Hoxhës, si dhe të burgosjes së me shumë se 20 vetave, në janar të këtij viti, u paraqit si domosdoshmëri dërgimi i kuadrove në Kosovë, zgjedhja e një grupi pune për t'u marrë me kuadrin ushtarak, në mënyrë që këta të futeshin në radhët e UÇK-së dhe ta ndërtonin atë ushtarakisht.

Në këtë kohë u kap edhe çështja e ndërtimit të sistemit, u përpilua projekti dhe filluan kontaktet me subjektet e ndryshme në vend dhe jashtë.

Nga janari i vitit 1997, UÇK-ja ishte praktikisht pa Shtabin Qendror në Kosovë (Raport i sektorit të veçantë). Atë e udhëhiqte vetëm Kryesia e KP të LPK-së dega j.v. Kjo i lëshonte tërë komunikatat dhe tregonte fushën e veprimtari.

Duke e ditur këtë gjendje, në vitin 1997, u ndërmor një fushatë e gjerë e dërgimit të shokëve në Kosovë. Përveç kalimit me të madh të radhëve të LPK-së në njësi ushtarake, dërguam edhe shokë brenda vendit. Në këtë vit u kontaktua edhe me kuadrin ushtarak në botën e jashtme. Nga ata u kërkua të futeshin në radhët e UÇK-së. Por, në kuadër të kushteve të krijuara, fërkimeve dhe organizimit të oficerëve në kuadër të qeverisë, ishte e pamundur shkëputja dhe dërgimi i tyre. Ndërsa, vetë qeveria nuk pranonte kontakte dhe as që donte të dëgjonte për luftën çlirimtare.

UÇK-ja kishte nevojë për çdo shqiptar. Prandaj, në këtë vit rame në kontakt me shumë subjekte dhe lëshuam thirrje të brendshme, ku bënim thirrje për vulinetarë që do të shkonin në radhët e UÇK-së. Kuptohet se nga sektori, sidomos nga Xhavit Haliti dhe Azem Sylja, u kërkua që të lidhemi me shokët e Shtabit që veprom në Kosovë, para se të dërgoheshin vulinetarë brenda vendit. Këtë e pranuan, edhe pse ata kishin mbetur jashtë, pa shtab. Por, pas një kohe (maj 1997) erdhi përgjigjia se gjoja (anëtarët e Shtabit) nuk kishte nevojë për vulinetarë, përveç për mjete financiare dhe arme (Raporti i sektorit të veçantë). Kjo nuk u mor parasysh nga Kryesia. Përkundrazi, duke ditur dëmtimin që kishte pësuar UÇK-ja dhe mos ekzistimin faktik të Shtabit Qendror, iu futëm punës për dërgimin e vulinetarëve dhe

kërkuam që të bëhej organizimi i organit udhëheqës. Për ne ishte e qartë se pa atë organ nuk kishte ushtri.

Gjendje e njëjtë ishte edhe tek mjetet financiare. Mjete dërgoheshin, por ato, gjatë vitit 1997, u bllokuan diku në Kosovë, apo humbisnin nga sektori gjatë rrugës. Shumë radhë të organizuara a njësi të shumë rretheve të organizuara të UÇK-së mbetën pa mjete. Vlen për këtë të përmendet pjesa e Prekazit e forcave të UÇK-së, Liapi e Rrafshi i Dukagjinit (Informacion nga terreni në mbledhje të KrJesise). Në këtë gjendje ishin edhe njësitet luftarake në Tetovë, Kumanovë e viset tjera shqiptare. Këto rrethe e forca ishin lënë fare pa mjete financiare, për çka u detrua Kryesia e Degës (viti 1997-1998) të bënte vëte ndarjen e mjeteve financiare.

Në gjendje me të mirë nuk ishte as vetë jeta e brendshme e UÇK-së. Nuk kishte me asnjë organ udhëheqës. Komanda ishte shpartalluar. Çdo njësi, rreth e organ i UÇK-së vepronte sipas vendit dhe rrethanave që ishte. Nuk kishte asnjë lidhje në kuadër të UÇK-së. Në këtë kohë, nëntor 1997, disa çeta të Drenicës dalin publikisht para popullit. Kjo theu tërë dyshimin e "ekzistencës" apo jo të UÇK-së si forca ushtarake (Koha Ditore, tetor-nëntor 1997).

Pse u refuzuan kërkesat për dërgimin e kuadrove?

Në kuadër të dërgimit të kuadrit brenda vendit, në vitin 1996 kishim çuar shumë shokë në radhët e UÇK-së. Ndonëse kishte luhajtje dhe rezerva tek dy anëtarët e sektorit, ne asnjëherë nuk patëm mosmarrëveshje të thella në Kryesinë e Degës për dërgimin e anëtarëve të LPK-së, simpatizantëve apo të veprimtarëve tjerë në UÇK. U vendes me vota. Çdo kush kishte të drejtë të paraqiste kërkesën dhe mbi të merrej vendimi. Pas kësaj shokët dërgoheshin nga sektori brenda vendit.

Në vitin 1996 shqyrtuam kërkesën e Fehmi Ldrovcit të cilën e paraqiti Ali Ahmeti (Ditari i MK). Ai kishte kërkuar lejen nga Kryesia për të shkuar brenda vendit për vetë, për bashkëshorten e vet dhe mëse 10 shokë. Në si Kryesi e kishim shqyrtuar këtë kërkesë disa here, por kundër shkuarjes së grupit të Fehmi Ldrovcit brenda vendit ishte kryesisht Xhavit Haliti dhe Azem Sylja, me arsyetimin se, ky njeri dhe shokët e tij janë kanenstë, njerëz që shkojnë atje për të udhëhequr luftën e jo për të luftuar (Deklarata në Kryesi e anëtarëve të sektorit të vecantë). Ky bllokim kuptohet se bëhej në emër të Shtabit Qendror të UÇK-së, duke kërcënuar e lëshuar mbledhjen. Dën në maj të vitit 1997 e bllokuan vendimin e dërgimit të Fehmi Ldrovcit me shokë.

Arsyetimi i këtyre dy vetave, në emër të SHQ të UÇK-së, sepse, Ali Ahmeti ishte për t'i lejuar, ndërsa Jashar Salihu nuk ishte anëtar i Kryesisë, ndaj as që merrte pjesë në mbledhje, e bllokoi Kryesinë dhe ishte shumë negativ. Ata, përveç që akuzonin për karrierizëm e mosdëgjueshmëri, me thënien: "shokët brenda vendit nuk kanë nevojë për shokë nga jashtë, por vetëm për para" (Deklarata në Kryesi e Xhavit Halitit dhe Azem Sylës), krijuan një fërkim dhe mosbesim të madh. Në emër të kësaj kjo thënie në Kryesi gjeti përkrahje, u shty për një kohë të pacaktuar marrja e vendimit për dërgimin e Fehmi Ldrovcit me shokë në Kosovë.

Duke u mbështetur në këtë gjendje, në vitin 1997, shkruam një letër drejtuar Shtabit Qendror, në të cilin bazoheshin dy anëtarët, për të shqyrtuar situatën e krijuar. Këtu po tregoj vetëm përmbajtjen në mënyrë të përmbledhur.

Në letër shpjegohej situata jonë politike, juridike e diplomatike në bote; shkruhej për akuzat ndaj luftës dhe kërkoheshin që të dy organet, ai i UÇK-së dhe Kryesia të takoheshin së bashku, në

nivel te tyre, apo te dy a me shumë delegatëve, diku ne Shqipëri a ne Kosovë. Ne te lypsej te diskutohej situata aktuale, gjendja e brendshme e dërgimi i forcave, detvrat dhe, sidomos, kërkohej që te bisedohej mbi Frontin Çlirimtar te Kosovës te cilin ne donim te ndërtonim (Projekti i letrës). Letra iu dha Azem Sylës dhe ai na premtoi se do ta dërgonte ne vend, tek Shtabi Qendror. Por, si duket, kjo letër kurrë nuk iu është dërguar shokëve atje. Ajo ka mbetur ne sirtarët e tij, nëse i ka, ne xhepa apo veç është zhdukur. Ne vend te kësaj, ai i kishte lajmëruar shokët brenda vendit, se ne po shkonim për te udhëhequr luftën nga jashtë. Prandaj, filluan edhe fërkimet e para midis Azem Syles dhe Xhavit Halitit ne një anë, dhe pjesës tjetër te Kryesisë se Degës jashtë vendit, duke u mbështetur ne gjoja faktin se "nga bregu do te udhëhiqim luftën".

Mirëpo, dobësimi i radhëve brenda vendit, megjithë kundërshtimin e tyre, pas janar-shkurtit 1997, kur UÇK-ja mbeti pa organ te vetin udhëheqës, përveç Kryesisë që e udhëhiqte atë, përsën morëm ne shqyrtim kërkesën e Fehmi Ladrovcit. Ne maj te vitit 1997, edhe pse përsëri dy ishin kundër Azuem Sylës dhe Xhavit Haliti, u vendos dërgimi i tyre ne Kosovë. Për realizimin e këtij vendimi u caktua Ali Ahmeti, Xhavit Haliti dhe Azem Sylës. E bëmë këtë me qëllim që këta te mos i nxirrnin vështirësi grupit te Fehmi Ladrovcit gjatë rrugës dhe ne vendiindje, sepse nëse nuk veprohej kështu kishte rrezik që te precipitonte deri te konfliktet e brendshme, ne kuadër te UÇK-së. Përkundër tërë kësaj ngjarjeje, vendimi nuk u realizua, për shkak te vrasjes nga forcat serbe te Luan Harajdinajt duke kaluar kufirin me shokë. Por, e përbashkët është se, përkundër dobësimit te radhëve te ushtrisë, me bllokimin e vulinetarëve e kuadrove, u veprua edhe kundër kërkesave te shokëve te tjerë te Kryesisë a te KP te Degës j.v. te cilët e shprehën gatishmërinë për te shkuar brenda vendit. Çdo kërkesë që bëhej ne Kryesi nga dy anëtarë te sektorit (Xhavit Haliti dhe Azem Syles), u refuzua kategorisht, ne emër te UÇK-së, e, gjoja se nuk kishin nevojë, ndërsa dërgonin persona te tjerë, anëtarë që i kishin nën kontrollin e tyre. Këtë e refuzonte Ali Ahmeti, duke treguar se ato nuk ishin vendime te UÇK-së (Ditari i MK).

Ne këtë kohë nga këta dy anëtarë te sektorit, paraqitet kërkesa për gjetjen e ndëriidhësve midis Kryesisë se Degës dhe UÇK-së. Nga Xhavit Haliti dhe Azem Sylës u paraqitën Hashim Thaçi dhe Kadri Veseli, si kuadro te vyeshëm e te sakrificës për detyrën e tille. Ne nuk i njihnim, por me propozim te sektorit Kryesia i pranoi dhe ata nga sektori u dërguan si ndërlidhës nga Cyrihu i Zvicrës, ku ishin vendosur brenda vendit. Kjo, natyrisht, ishte e drejtë, por e keqja është se kështu nga këta paraqitëshin dy kute krejtësisht te kundërta: ai i refuzimit te shokëve që nuk i kishin nën kontroll Xhavit Haliti e Azem Sylës, si dhe te pranimit nga ata te dy për te dërguar te tjerë brenda vendit, kuptohet sipas raporteve që kishin ata.

Puna e tille e sektorit, me mire te themi e krijuar kështu, nuk kishte asnjë diskutim që bëhej me qëllim moslejimin e ndërtimit te radhëve te UÇK-së me forca profesionale, me forca që ishin për ndërtimin e sistemit çlirimtar, përveç se me ato forca te cilat drejtoheshin prej tyre edhe ishin kundër atij sistemi. Ne këtë kohë këta ende nuk dilnin kundër sistemit a shokëve. Mirëpo, ne emër te saj vepronin kundër, me qëllim për mos ndërtimin e UÇK-së dhe Frontit Çlirimtar te Kosovës. Për këtë, ne emër te lutes, forcuan dy ish ndëriidhësit, Hashim Thaçin e Kadri Veselin, ne emër te radhëve brenda vendit, duke kundërshtuar dërgimin e shokëve që nuk i konsideronin shokë apo mobilizimin e kuadrit te aftë ushtarak, ne llogari te kuadrit te paaftë e karierist.

Ky bllokim e pengoi punën e UÇK-së.

b) Veprimtaria ushturuke e UÇK-së

Krahas ndërtimit organizativ dhe politiko-juridik të UÇK-së, detyrë tjetër që doli para kësaj force ushtarake në ndërtim, ishte edhe aktiviteti ushtarak kundër forcave pushtuese. Fillimisht ato ishin të ndara, pa një komandë gjenerale, si dhe të një rëndësie jo të madhe. Ndërsa, pas organizimit të Shtabit Qendror dhe rregullimit të saj juridik e të knjimit të sistemit komandues, aksionet ishin me të koordinuara.

Ne këtë kohë lëshohen edhe udhëzimet nga Kryesia e Degës jashtë vendit mbi veprimtarinë e UÇK-së në sferën politiko-juridike-diplomatike. Në ato rregulla, sikundër folëm më parë, përcaktoheshin kahjet e aksioneve, vendi dhe mjetet e objektet që duhej të sulmoheshin. Kjo bëhej thjesht për të mos u akuzuar veprimtaria jonë si vepër penale terroriste. Për këtë qëllim u lëshuan rregullat e veprimit ushtarak dhe njësitë ushtarake kryen mbi këto baza jundike aksione çlirimtare. Prandaj, që nga dita e parë e veprimtarisë, me aksionet në Kosovë nuk u krye as edhe një aktivitet terrorist, (aktivitet që me norma ndërkombëtare e teorinë e terrorizmit mund të kualifikohet në të tillë). Ato ishin thjesht akte ligjore çlirimtare.

Duke u mbështetur në pikësynimin e çlirimit të vendit që nga viti i parë i themelimit të UÇK-së, në aspektin zyrtar kur u emërua dhe u sanksionua zyrtarisht ky subjekt e deri në mars-prill 1998, nga Kryesia është kryer punë dualiste.

Se pari, në sferën e aftësimit të disa kuadrove tona me taktikë e mjete luftarake, me artin e lutes dhe me strategjinë e saj;

Se dyti, u punua në ndërtimin e njësisve të afta goditëse kundër armikut.

Në sferën e parë ka qenë vetë Kryesia e Degës j.v. që ka organizuar veprimtarinë e përgatitjes së kuadrit ushtarak. Ajo i ka zgjedhur njerëzit dhe i ka çuar në kurse teorike e praktike. Ka raste kur nga disa vetë kanë mësuar artin e lutes ilegale dhe në kushte të rënda. Veç kësaj, është punuar edhe në mënyrë teorike, në mënyrë që luftëtarët të dinin të vepronin në kushtet e pushtimit të rëndë.

Gjatë gjithë kësaj kohë, falë kësaj pune këmbëngulëse e ndërtimit të brendshëm ushtarak, në kemi shumë aksione të përbashkëta të cilat tregojnë unitetin, komandimin dhe unifikimin e subjektit tonë ushtarak. Këto aksione luftarake kundër forcave pushtuese serbe u kryen në vitin 1995, në vjeshtë, kur u sulmuan me mjete të ndryshme luftarake dhe me bomba disa objekte policore e ushtarake dhe në prill të vitit 1996, kur mëse 10 aksione u kryen në tërësi në Kosovë, po ashtu ndaj objekteve ushtarake e policore. Pas kësaj kohë u kalua në aksione me peshë, individuale dhe kryesisht kundër forcave pushtuese, si policore e ushtarake, ashtu edhe kundër objekteve dhe mjeteve luftarake. Ato ishin të komanduara nga një qendër deri në janar të vitit 1997. Me aksionet e armikut kundër udhëheqjes së UÇK-së, në këtë kohë, ky subjekt mbetet pa organ udhëheqës, komandim të vetin unik. Tash fillon veprimtaria e pavarur dhe në çdo anë të vendit, tamam sipas organizimit ushtarak.

Në këtë kohë komandimi kaloi në zonat operative dhe nënzonat e vendit (Raporti i sektorit të veçantë, 1997). Ato organizuan në vitin 1997 aktivitet çlirimtar, jashtë komandimit të përgjithshëm. Nga zonat e nënzonat operative u planifikuan dhe u kryen aksione kundër forcave të pushtuesit në shumë vende. Nga ky moment, nuk kemi më komandë qendrore ushtarake, prandaj edhe shumë aksione u kryen edhe nga njësitet operative, jashtë komandave të zonave operative të veprimit ushtarak, jo vetëm jashtë asaj qendrore, por edhe të atyre të zonave e nënzonave. Kjo, për shkak se nuk ishte Shtabi Qendror për të bërë koordinimin, gjë që bëri që në sferën ushtarake, përgatitja, operacionalizimi dhe komanda të kalonte në zona,

nënzona dhe në njësi të vendit, jashtë rregullave të veprimit luftarak (Raporti i sektorit të veçantë, 1997).

Mirëpo, ky decentralizim në veprimtari, ndonëse për karakterin e ushtrisë jo i lejueshëm, në kushtet tona ndikoi pozitivisht. Zonat e nënzonat fituan besim në aftësitë e veta operative, prandaj aksionet luftarake u thelluan. Edhe njësitet luftarake e shtuan aktivitetin. Këtu duhen përmendur aksionet e njësive operative të Drenicës në janar-maj dhe shtator-nëntor të vitit 1997. Këto njësi disa herë i thyen forcat pushtuese serbe. Disa herë u thyen forcat e pushtuesit serb nga fshati i Prekazit dhe të fshatrave të tjera të Skënderajt. Aksione pati në këtë kohë edhe në Prishtinë, kundër rektorit serb të Universitetit të Prishtinës, pastaj kundër shumë njësive policore në Llap e në Rrafsh të Dukagjinit, sidomos kundër stacioneve, policore serbe në Komaran, në Kievë, në Kliqinë e Irzniq të Deçanit. UÇK-ja kreu aksione edhe kundër kriminelëve serbe, tradhtarëve e bashkëpunëtorëve të ndryshëm në terren (Raporti i sektorit të veçantë). Kemi, kështu, një veprimtari të gjerë luftarake e cila shkonte duke u thelluar e intensifikuar.

Falë kësaj veprimtarie të gjerë u zgjerua lufta jonë çlirimtare. Në mars-prill të vitit 1998, ajo shpërtheu me vrullin më të lartë të shekullit të fundit, sepse armiku kreu ofensiva kundër Prekazit e disa fshatrave në Drenicë dhe me vonë në Dukagjin, ku masakroi e dhunoi me dhjetra veta, duke shuar familje, gjë që shtroi terrenin për rezistencën popullore. Nga kjo kohë u kalua në mobilizimin e kombit tonë. Ai u ngrit moralisht dhe nga ai moment u kalua në kryengritje popullore të gjerë. Me UÇK-në u bashkuan shumë fshatra, lagje e krahina të vendit; u bashkuan punëtorët, intelektualët, fshatarët e gjithë popullsia. Lufta jonë çlirimtare u thellua dhe, për periudhën e marre në shqyrtim, u çliruan mbi 40% të territorit të Kosovës. Kjo kohë e vitit 1998 shënoi bashkimin me të madh të popullit me luftën.

Përveç aksioneve të përbashkëta dhe unike që u kryen, ku u vendos kontrolli i UÇK-së mbi shumë vise të Dukagjinit e Drenicës, Rrafshit të Kosovës, etj., kemi pasur shumë aksione të veçanta të cilat kryheshin në disa vende, veç e veç, nga forcat e UÇK-së. Këtu duhen përmendur aksionet në Llap, në Gollak e në viset e Kaçanikut, në Shalë të Bajgorës, etj. Edhe në këto vise kishte njësi të UÇK-së, ndonëse jashtë komandës. Përveç këtyre aksioneve, kemi edhe nëpër qytete të ndryshme aksione kundër forcave pushtuese të cilat duhej domosdoshmërisht të futeshin në tërësinë e lutes çlirimtare. Vlen të përmenden këtu edhe manifestimet popullore për të bërë mobilizimin e masës.

Por e përbashkëta është: aksionet u kryen jashtë komandës së përgjithshme, kurse populli u bashkua si rezultat i dhunës e emrit të lartë të UÇK-së, jashtë punës së saj.

2. Mbrojtia politike, juridiko-diplomatike e morale e UÇK-së nga LPK-ja

Çështja tjetër që u paraqit para nesh gjatë kohës së kryerjes së aksioneve çlirimtare ishte edhe marrja në përgjegjësi e veprimeve ushtarake. Fillimisht nuk ishte ndonjë problem i madh, sepse aksionet ishin të rralla, pa ndonjë peshë dhe për përgjegjësi a mbrojtje nuk kishte nevojë. Por, me thellimin e aksioneve dhe me shtrirjen e tyre, kjo çështje u shtrua me force para organit tonë për të shqyrtuar dhe marre vendim.

Me ndërtimin juridik të strukturës së UÇK-së, në vitet 1993-1994, nga Shtabi Qendror që paraqitur kërkesa dhe që lënë nën kompetencat e Kryesisë nxjerrja e vendimit se si të veprimej me këtë çështje. Shtabi Qendror na komunikoi me shkrim se ai, si organ i UÇK-së, ishte përgjegjës vetëm për anën ushtarake të aktivitetit luftarak dhe se nuk donte fare të futej në çështje tjera, në ato politike, juridike, shoqërore a diplomadke. Këto anë të sferës së veprimtarisë i takonin Kryesisë dhe LPK-së, e cila duhej të vendoste formën se si të mbroheshin, sqaroheshin e ligjësoheshin aksionet çlirimtare të kryera në Kosovë nga njësitet luftarake të UÇK-së (Ditari i MK).

Duke u mbështetur në këtë vendim, para MP të Peste, viti 1995, Kryesia e Degës, nëpërmjet sektorit të vët me anëtarë Muhamet Kelmendin, Fazli Veliun dhe Emrush Xhemailin, të cilët patën bërë projektin, mori vendimin për mënyrën e mbrojtjes së aksioneve. Këtu vendim iu paraqit edhe KP të Degës dhe vetë MP të Peste të LPK-së.

Në projekt ishin dy çështje kryesore: se pari, a të dilnim para opinionit me emër të UÇK-së si subjekt ushtarak, ndërsa LPK-ja të dilte në mbrojtje politike, juridike, morale e diplomatike. Pas shqyrtimit të gjerë të çështjeve dhe, duke u mbështetur në gjendjen të zotëronte dhe në pikësimin për të ndërtuar Frontin Çlirimtar në Kosovë, u zgjodh rruga e dytë (Projektregullorja e sektorit politik të LPK-së). Kjo formë e koordinimit të veprimtarisë ishte shumë më e vëzhdrë, por, natyrisht, kështu tregojë karakteri popullor-shtetëror i UÇK-së e liruar nga subjektet politike. Thjesht, vendosëm ta mbronim e ta përkrahim në fushat e përmendura.

a) Përkrahjen politike e juridike

Para LPK-së, konkretisht Kryesisë së Degës, u paraqit detyra e mbrojtjes dhe përkrahjes së UÇK-së. LPK-ja, Dega jashtë vendit lëshoi të gjitha komunikatat deri në atë të 49-të, në emër të UÇK-së, duke dalë edhe me emrin e tij vetë në mbrojtje dhe në përkrahje të UÇK-së, para qytetarëve, armikut dhe subjekteve në bote e qendrave atje. Gjatë gjithë kohës, dy ishin veprimtaritë e Kryesisë së Degës, të cilat ajo i kryente njëkohësisht dhe në marrëveshje me UÇK-në.

- Se pan, informimi dhe përpilimi politik e ushtarak i komunikatave, të cilat Kryesia e Degës i lëshonte në emër të UÇK-së pas çdo aktdite ushtarak në terren.

- Se dyti, ishte puna e vët në përkrahje politike e juridike, morale e diplomadke, shoqërore, etj të veprimtarisë çlirimtare në emër të LPK-së brenda dhe jashtë vendit (Ditari i MK).

Veprimtaria në emër të UÇK-së ishte mjaft e kufizuar. Me anën e komunikatave të saj flitej vetëm për karakterin ushtarak, duke shpjeguar aksionet çlirimtare, veprimtarinë ushtarake të njësisve në terren dhe vetë frondën e lutes. Nëpër to informohej edhe veprimtaria e armikut, masat që ndërmerre, ai etj. Në komunikata tregojë karakteri ushtarak i veprimtarisë, qëllimi i aksioneve dhe detyrat e UÇK-së si forca ushtarake çlirimtare. Shpjegoheshin edhe aksionet kundër armiqve, tradhëtarëve e bashkëpunëtorëve të armikut. Pas shpërthimit të frontit flitej edhe për vijën luftarake, forcat që përdorshin nga armiku në terren, si dhe tregoheshin sukseset në luftë. Me komunikata u bëhej thirrje edhe organizmave ndërkombëtarë, për të përkrahur luftën çlirimtare. Edhe vetë subjektet tona politike shqiptare të popullit ftoheshin që të dilnin në anën e veprimtarisë së UÇK-së.

Pas kësaj pune, në emër të UÇK-së, Kryesia e Degës lëshonte komunikatat e veta, deklaratat politike dhe thirrjet për popullin tonë. LPK-ja lëshonte edhe informacione në gjuhë të huaja.

Nëpër to përkraheshin aksionet çlirimtare dhe merreshin ne mbrojtje politike, juridike e shoqërore, duke i arsyetuar dhe mbështetur ne aktet ndërkombëtare. Një përkrahje e tille politike u bë mbi bazën e gjendjes politike te krijuar brenda vendit nga pushtimi i gjatë dhe i egër i pushtuesit serb. Me komunikata tregohej se shqiptarët s'kishin rrugë tjetër, veç asaj çlirimtare. Kësaj i ndihmonte edhe analiza mbi gjendjen ne Kosovë, mbi te cilën ishte vendosur diktatura e pushtetit racist serb. Me pas, kjo shpjegohej edhe ne aspektin juridik, duke lëshuar informacione, nëpërmjet te cilave tregoheshin vetë ligjet e qeverisë se Beogradit, me te cilat u sanksionua racizmi serbomadhi ndaj shqiptarëve.

Por, përkundër këtyre, ende ishim larg kryerjes se detyrës. Mendimi mbi dy bazat kryesore te mbrojtjes politike e juridike nëpërmjet Fazli Veliut dhe Muhamet Kelmendit, anëtarë dhe përgjegjës te sektorit politik u aprovua ne mbledhjen e Kryesisë se Degës. Ky vendim u miratua edhe nga UÇK-ja. Mbi këto dy baza te mbrojtjes se UÇK-së u punua me vite te tëra.

- Ne anën politike tregohej me fakte se Kosovës i ishte hequr me dhunë autonomia, organet administrative ishin mbyllur e shqiptarët ishin nxjerrë ne rrugë. Edhe ne arsim, kulturë, shëndetësi, etj, ishte vendosur diktatura serbomadhë. Gjuha ishte ndaluar. Shqiptarët s'kishin te drejtë ne jetë. I tërë pushteti politik kishte kaluar ne Beograd.

- Ne sferën juridike kapeshin ligjet. Ne Kosovë ishin futur me qindra ligje raciste dhe terroriste ne fuqi. Ata e mohonin çështjen tonë kombëtare. S'kishte fushë, si ne politike, ne ekonomi, ne kulturë, ne mbrojtje, etj, që nuk u sanksionua pushtimi, dhuna e terrori i egër. Shqiptarët dilnin thjesht qytetarë te cilët duhet te zhdokeshin.

Këto dy baza ishin te forta dhe LPK-ja ne informacionin e vet i sqaronte. Kështu u veprua ne aksionet gjenerale, dy, sa ishin, si dhe ne aksionet e veçanta. Pastaj, me rastet e dhunës, burgosjeve (janar 1997), vrasjet e shokëve ne Vushtëri, janar 1997, me vonë ne Kliqinë dhe ne Drenicë, ne kufi te shteti shqiptar, apo ato ne shkurt-mars 1998, kur u masakruan e terrorizuan me qindra vetë, ose ne kumtesat për demonstratat e studentëve (1997); kudo ne shkrimet e veta këto çështje i trajtonte mbi bazën politike e juridike, duke dalë ne domosdoshmërinë e çlirimit te vendit. Kësaj, kur i shtohet edhe diskriminimi ne sferën e lirive dhe te drejtave njerëzore e qytetarë, te cilat ishin te theksuara, e rrisnin edhe me forcën e tyre.

Mbrojtja politike e juridike u mbështet edhe ne veprimtarinë e serbëve si pushtues, ne konfiskimin e banesave, shtëpive e tokave te shqiptarëve. Edhe djegiet e shkatërrimet masovike ishin objekt shqyrtimi. Ndërsa, masat e dhunës, ato te terrorit, vrasjet e masakrimet, burgosjet, etj, shërbenin si mjet për te treguar shovinizmin fashist serb, qëllimin e tyre për te zhdokur kombin tonë ne Kosovë. Mbi këtë mbrojtje politike e juridike te LPK-së, për UÇK-në, kjo e fundit qartësohet si subjekt ushtarak, duke i dhënë peshën juridike e politike-kombëtare, atë ushtarake. Natyrisht, kjo e përkrahur ne fushën morale dhe diplomatike e rriti UÇK-në ne ushtri te Kosovës.

Ne doiëm me ato dy baza para qytetarëve tanë, subjekteve e organizatave te ndryshme, ne mbrojtje te UÇK-së dhe te aksioneve te saj çlirimtare. Si me shkrim, me komunikata, etj, ashtu edhe ne rubime informative, ne konferenca për shtyp nëpër qendra e ne artikuj, apo ne kontakte me subjekte te vendit e te huaj, deri edhe me qeven i mbronim aksionet mbi bazën politike e juridike.

Ndërsa, duke dalë kundër punës pasive që predikonin dhe mbështesnin subjektet legale, nëpërmjet masave çlirimtare tregohej se, pa bashkimin dhe kombinimin e masave pasive me

ato aktive dhe çlirimtare, nuk mund të ecej në rrugën e çlirimit të vendit. Teju i gjithë aktiviteti ishte të tregohet me fakte karakteri çlirimtar dhe kjo detyrë e shtetit.

Për të qartësuar këtë, në komunikata silinim shembuj të shumtë të shteteve tjera, të cilat provuan se vetëm forca ushtarake e kombinuar me atë politike dhe e udhëhequr nga një mekanizëm unik shtetëror, e çliron vendin dhe e shpie çështjen para qendrave në bote, si problem që duhet të zgjidhet, jo kundër tij, po sipas vulinetit të shtetit.

b) Përkrahja diplomatike dhe morale

Në mbrojtjen e UÇK-së nuk mjaftonte vetëm ana politike e juridike. Asaj i duhej edhe një përkrahje morale dhe mbrojtje në arenën ndërkombëtare, para qendrave në bote. Kjo, për të treguar me fakte se UÇK-ja nuk ishte terroriste, organizatë kriminale, raciste a fashiste, por ushtri çlirimtare, e lindur nga populli dhe që i shërbente shtetit të Kosovës.

UÇK-ja, në fillim, vlerësohej në bote si një organizatë me elementë çlirimtare, por edhe terroriste. Kishte politikanë, deri edhe ata amerikanë, deri në fillim të vitit 1998, që e vlerësuan si ushtri me elementë terroriste, e cila duhej të ishte me e kujdesshme në veprimtari, në mënyrë që të mos kalonte në një pozitë të tillë. Kësaj propagande i ndihmonte shumë edhe propaganda e ashpër e Beogradit e cila kudo dilte me akuza për terrorizëm, duke sjellë gjoja edhe fakte të tilla. Kishte shtete që e përkrahnin këtë. Vetë ky fakt paraqiti para LPK-së dhe Kryesisë së Degës një detyrë të madhe në shpjegimin e karakterit të saj në sferën juridike e organizative, të mbështetura në normat ndërkombëtare. Në kumtesat tona dhe në konferencat për shtyp, kudo në veprimtarinë tonë, në e shtjelluam veprimtarinë e UÇK-së mbi bazën e dispozitave ndërkombëtare mbi veprimtarinë çlirimtare. Në tregonim me fakte se terrorizëm nuk është lufta e një populli që lufton për çlirimin e vendit, ku nuk kryhen aksione kundër popullsisë civile, në vende publike, ndaj fëmijëve e grave, objekteve social-kulturore, etj. Të gjitha aksionet kishin vetëm karakter çlirimtar, sepse kryheshin në mbrojtje dhe kundër forcave pushtuese.

Kjo ilustron me aktet ndërkombëtare të OKB-së dhe organizmave tjerë, si me aktin përfundimtar të Konferencës së Helsinkit mbi OSBE-në, si dhe me dispozitat tjera mbi luftën, terrorin dhe marrëdhëniet midis shteteve, të sanksionuara edhe në dokumentet e Parlamentit Evropian. Në silinim prova konkrete dhe të ilustruara mbi terrorizmin serb, të kryer ndaj shqiptarëve mbi baza shtetërore, si dhe pushtetin diskriminues, racist e antinjerëzor të vendosur në Kosovë nga Serbia. Kjo ilustron pastaj me aktet e plaçkitjes, të dhunës e bastisjeve të shtëpive shqiptare, etj. Edhe masakrimet e dënimet e rënda zunë vend me rëndësi në këtë kapitull.

Sipas marrëveshjes së shteteve në luftë kundër terrorizmit ndërkombëtar, parashikoheshin edhe faktet kur një veprimtari cilësohej terroriste, si brenda shtetit, ashtu edhe përballë të tjerëve, në bote. Kënde, disa hërë në shkrimet e botuara në "Zërin e Kosovës", në vitin 1996-1997 dhe 1998 duke folur për terrorizmin si veprimtari kriminale pënales, shkruheshin këto elementë të veprimtarisë dhe bëhej krahasimi e ilustrimi me fakte të aktivitetit çlirimtar të UÇK-së. Lidhur me këtë, me kërkesën e Kryesisë, u shkruan edhe shumë punime. Ato tregonin karakterin e drejtë të luftës. Ndërsa, në punimin që Nënkrytari i Degës shkroi mbi veprimtarinë tonë çlirimtare, bëhej krahasimi i saj sipas dispozitave ndërkombëtare të terrorit me veprimtarinë terroriste, prej nga nxirreshin fakte se lufta e jonë ishte luftë e drejtë dhe çlirimtare, pa asnjë element të terrorizmit. Ky punim u botua në "ZK" dhe, meqenëse u bë bazë e mbrojtjes së UÇK-së nga LPK-ja, po sjell para jush disa pjesë të punimit. Në punim, mes të tjerash, shkruhej:

"Veprimtaria çlirimtare e njësisve të UÇK-së në Kosovë nuk i ka elementet e terrorizmit, mbi të cilën mbështetet veprimtaria kriminale, sepse me akte mbi terrorin, të sanksionuara në marrëveshjen ndërkombëtare duhet të plotësohen disa kushte për të cilësuar si të tilla një a shumë aksione të subjekteve luftarake.

1. Aktet të kryhen ndaj popullsisë, të goditen qytetarët, civilët, gratë e fëmijët, pleqtë dhe pjesa e pafajshme e saj, si dhe tek objektet e vendbanimit të tyre.
2. Të goditen objektet social-kulturore, ato shoqërore dhe të karakterit historik e që nuk kanë rëndësi ushtarake.
3. Veprimtaria të kryhet në vende publike, ku rrezikohet jeta e qytetarëve, si në aeroportë, në stacione të trenit, në lokale, në rrugë publike, shkolla.
4. Subjekti që i kryen aksionet e tilla të ketë organizim terrorist "Zëri i Kosovës" 1997)

Për këtë çështje pas vizitës së zotit Robert Gelbard në Prishtinë në ZK u shkrua një punim tjetër me titull: "UÇK-ja nuk bën veprimtari terroriste". Aty shkruhej:

"Në kohën e fundit bëri një vizitë në Kosovë i dërguari i posaçëm i presidentit amerikan, Bill Clinton, zoti Robert Gelbard. Gjatë vizitës në Prishtinë, pasi ky u takua me Z. Rugovën, me A. Demaçin dhe me përfaqësues të tjerë shqiptarë e serbe të instaluar, mbajti një konferencë për shtyp, në ambientet e Zyrës Amerikane në Prishtinë.

Duke falënderuar zotin Rugova për "kujdesin që po tregonte në bartjen e vijës "paqësore", zoti Gelbard foli për bisedimet me shqiptarë e serbo-malazezë, si dhe për mundësinë e dialogut shqiptaro-serb dhe pastaj nxorri me nikoqirin e vet, zotin Rugova, edhe konkludimet mbi luftën e popullit shqiptar, përkatësisht mbi UÇK-në e veprimtarinë e saj. Gjatë kësaj vizite nuk u la pa u përmendur edhe rëndësia e zgjedhjeve të 22 marsit në Kosovë, jo në kuptimin e rrezikimit të pushtesit serb, por të ruajtjes së një lëvizjeje të qëndrueshme përpara veprimtarisë çlirimtare të popullit shqiptar.

Në deklarinë e tij lidhur për veprimtarinë e UÇK-së, zoti Gelbard theksoi se ai "është i brengosur thellë mbi ciklin gjithnjë e më të madh të dhunës që po ndodh këtu dhe e dënojnë atë. Policia është përgjegjëse për pjesën më të madhe të dhunës që po ndodh në Kosovë (...) Në të njëjtën kohë, unë i konsideroj aksionet e UÇK-së, siç kam theksuar më parë, në aksione terroriste, dhe është politikë e SHBA-së, që plotësisht të kundërshtojmë çdo aksion terrorist dhe të të gjitha organizatave terroriste". Ndërsa zoti Rugova këtë deklaratë e vërteton me thënien se "në jemi të kujdesshëm dhe dënojmë çdo akt dhune dhe terrorizmi në Kosovë".

Për t'i tërhequr masat shqiptarë pas zotit Rugova dhe si përgjigje ndaj kësaj deklaratë antishqiptare, pa e kualifikuar dhe dënuar taksativisht edhe dhunën serbe mbi bazën e terrorizmit, duke e vlerësuar ashtu sikundër ishte në dhunë terroriste shtetërore, Gelbard i përkrahur nga zoti Rugova, paraqiti zgjedhjet e 22 marsit, pasi sipas tij "ruhet lëvizja paqësore dhe ajo e fiton legimitetin e vet, në akt të rëndësishëm për paqe, përballë gjendjes në të cilën ndodhet vendi.

Kjo "përkrahje" e zgjedhjeve u bë për të tërhequr vëmendjen e popullit tonë nga UÇK-ja dhe lufta çlirimtare drejt veprimtarisë formate, asaj zgjedhore për gjoja president e parlament, e

cila ne ato momente ishte e dëmshme, antidemokratike. Ajo nuk e ndihmonte çështjen tonë, përderisa vendi ishte i pushtuar dhe mbahej me dhunë terroriste. Kjo nga njëra anë, pse nuk mund te zhvilloheshin zgjedhjet e lira dhe mbi bazën demokratike, kur Kosova ishte nën pushtetin ushtarako-politor terrorist. Ndërsa, nga ana tjetër, ato zgjedhje po bëheshin për te krijuar kushtet politike e juridike ne bote për te dënuar UÇK-në.

Mirëpo, për te kualifikuar UÇK-në dhe veprimtarinë çlirimtare te saj ne veprimtari te kriminalitetit terrorist dhe ne organizatë kriminale, sikundër bëri zoti Gelbard dhe Rugova, duhej, sipas dispozitave juridike ne fuqi te shteteve dhe te se drejtës ndërkombëtare mbi luftën kundër terrorizmit te orgamzuar, te përmbusheshin disa fakte si për organizatë, ashtu edhe për veprimtarinë e atij subjekti mbi te cilat mund dhe duhej te vierësohej një organizatë dhe veprimtaria e saj luftarake si veprimtari terroriste kriminale. Për atë vierësim kualifikues politiko-juridik duhej; se pan, që vendi i kryerjes se vepres penale te bëhej ne mënyrë publike dhe ne prezencë te qytetarëve; se dyti, objektivi i sulmit kriminal te ishte objektet civil, social e shoqëror, apo kulturor e publik; se treti, koha e kryerjes se vepres terroriste te përputhej me lëvizjen e qytetarëve nëpër objekte a ne rrugë; dhe se kafërti, nga veprimtaria aksionale, rrezikshmëria e jetës se qytetarëve te ishte e lartësisë se madhe, deri edhe mbytja e tyre.

Elementë te tille janë përcaktuar për organizata e veprimtari terroriste. Sipas këtyre elementeve për veprimtari kriminale e terrorizëm te organizuar del edhe veprimtaria terroriste e shurnë subjekteve sot ne bote, madje dhe e shteteve, sikundër ishte ajo e Jugosllavisë se mbetur ndaj popullit shqiptar ne Kosovë. Por, a mundet, që ky rregull juridik ndërkombëtar mbi luftën kundër kriminalitetit dhe terrorizmit, te aplikohet edhe tek lufta e popullit shqiptar, pra, tek UÇK-ja?

UÇK-ja nuk ishte e organizuar mbi bazën e grupit terrorist kriminal dhe as nuk vepronte mbi bazat e kriminalitetit terrorist, qoftë politik, qoftë ekonomik, qoftë social apo racisto-nacional dhe te urrejtjes, por mbi bazat juridike te shtetit te Kosovës dhe te vulinetit te popullit shqiptar për çlirimin e vendit. UÇK-ja ishte ushtri e shtetit dhe jo grup organizativ terrorist i këtij a atij kombi, shtresë a grup qytetarësh. Ndërsa, duke u shtrirë ne popull, UÇK-ja ishte bërë ushtri popullore e rregullt, që kishte disiplinë ushtarake, rregulla juridike dhe që mbronte popullin e Kosovës nga sulmet terroriste dhe aksionet fashiste te qeverisë serbe te Beogradit.

Veprimtaria terroriste gjendej tek pushtuesi serb i Beogradit që po kryente terrorizëm mbi popullin shqiptar. Dhe, kjo kryhej çdo dite. Pushteti serb po terrorizonte shtetin e Kosovës dhe një popull prej me shumë se dy milionësh te cilin e kishte vënë nën rrethimin te egër ushtarako-politor dhe te vulinetarëve çetnikë serbe. A ka terrorizëm me te lartë shtetëror se sa, me dhjetra fshatra te Drenicës te bllokoheshin e te liheshin pa ushqim, kujdes shëndetësor, rrymë elektrike, etj? Për te thelluar këtë, pushtuesi i Beogradit mobilizoi çetinkët serbe, malazezë, etj, dhe i armatosi ata. Mbi 50 mijë trupa policore serbe e malazezë u vendosën ne Kosovë, përveç mbi 30 mijë ushtarë te sjellë nga viset qendrore e veriore te Serbisë. Policëve dhe vulinetarëve u paguhej mëditje e lartë, sipas suksesit ne luftën kundër shqiptarëve. Kishte raste, sikundër u veprua ne Prekaz ndaj famiËjes 30 anëtarëshe te plakut Jashari, ku familja u godit me granata për ta zhdukur atë tërësisht.

Vet ky element, zoti Gelbard, tregon terrorizmin serb te cilin ju as që e përmendët, madje e anashkaluat me disa vierësime kritike, sikurse veproi dhe zoti Rugova, i cili e shihte çështjen e Kosovës nga pozita e personit te tretë, duke e barazuar veprimtarinë mbrojtëse te popullit shqiptar me atë terroriste te pushtetit serb.

Ndërkohë që, për dhunën serbe nuk u veprua sipas dispozitave juridike mbi terrorizmin, a keni te drejtë, atëherë, zoti Gelbard, gjithmonë sipas aksioneve të UÇK-së, të fusni veprimtarinë e saj në kuadër të kriminalitetit terrorist? Ju zoti Gelbard e dini, jeni ekspert dhe përgjegjës për politikën kundër terrorizmit në SHBA, se kërkohet të plotësohen të katër kushtet e theksuara për terrorizëm si për atë shtetëror, ashtu edhe atë jo shtetëror, në mënyrë që të kemi terrorizëm politik, ekonomik a kombëtar e ndërkombëtar, si dhe kundër njerëzimit. Vetë dokumenti i KS të OKB-së të vitit 1989, kur ndodhi rasti me aeroplanin në Skoci, ku humbën jetën mbi 250 udhëtarë, i ka përcaktuar këto elemente juridike.

Prandaj, veprimtaria e UÇK-së nuk është terroriste, zoti Gelbard. Ju e dini gjendjen në Kosovë. Nuk mund të pranohet ai vlerësim kur UÇK-ja ishte organizatë çlirimtare. UÇK-ja nuk vepronte nëpër vende ku për asgjësimin e objektivit ushtarak kalonte rruga publike a komunikacioni hekurudhor, ai tokësor a ajror, etj, ishte objekt me rëndësi shoqërore publike e ku kishte frekuentim të lartë të qytetarëve, apo ndonjë vend a objekt me rëndësi kulturore e sociale, me rëndësi shëndetësore, element të parë për kualifikim terrorist. Objekt i sulmit të UÇK-së ishin vetëm forcat pushtuese, ato të armatosura ushtarake e policore serbe të cilat po terrorizonin dhe dhunonin qytetarët shqiptarë, duke rrahur, vlarë e masakruar. Në fakt, UÇK-ja vetëm po mbronte qytetarët e Kosovës nga terrorizmi serb, veprim që zoti Gelbard e vierësoi për terrorizëm. Kjo s'ka logjikë.

Nëpërmjet këtyre aksioneve nuk përmbushej as elementi i kohës dhe ai i rrezikimit të jetës së qytetarëve civilë, të fëmijëve, grave e pleqve, atyre që nuk merreshin me luftë. Përkundrazi, UÇK-ja mbronte të gjithë qytetarët e shtetit, pa dallim përkatësie kombëtare, gjinie a shtrese. Duke u organizuar dhe vepruar sipas Kushtetutës së shtetit të Kosovës, të gjithë qytetarët ishin të njëjtë, shtetas të Kosovës, ushtri e të cilit ishte UÇK-ja. Edhe koha e kryerjes së aksioneve dhe rrezikshmëria për qytetarët e pafajshëm nuk ekzistonte. Përkundrazi, UÇK-ja i mbrojti qytetarët e shtetit në prag të shtëpisë, ndërsa për t'u mbrojtur edhe ka sulmuar objekte, kur as me i vogli element i rrezikimit të jetës së qytetarëve nuk ekzistonte. Asnjë objekt civil, banesë, shkollë, etj, nuk u sulmua nga UÇK-ja. Pra, kemi të bëjmë vetëm me aksione çlirimtare, të drejta dhe ligjrisht të justifikueshme.

Veprimtaria e UÇK-së mbështetej edhe në dispozitat juridike të shtetit të Kosovës. Në Kushtetutën e Kosovës ishte rregulluar ana juridike e ushtrisë së shtetit. Aty del se Kosova duhej dhe kishte të drejtë të organizonte ushtrinë e vet të rregullt. Duke u mbështetur në dispozitat kushtetuese u organizua UÇK-ja. Ajo, me vullnetin e LDK-së apo pa të e të zotit Rugova, të organizimave ndërkombëtare, etj, ishte shndërruar në ushtrinë e Kosovës. Dhe, kjo ushtri duhej respektuar domosdoshmërisht. Ajo ishte kompetente, sepse doli nga vullneti i popullit dhe me luftë mbrojtëse fitoi legjitimitetin politik e juridik në Kosovë.

Madje, kjo është e drejtë e çdo shteti. Në të kundërtën, pse shtetet i kanë forcat e veta të armatosura? Çfarë i duhen atëherë SHBA-së mbi 3 milionë ushtarë, CIA, FBI-ja, apo pse ekziston pakti i NATO-s? Sikurse çdo shtet ka forcat e veta, edhe Kosova i kishte organizuar forcat e veta të armatosura në UÇK-ë. Kjo ishte e drejtë legjitime.

Mbi këtë bazë juridike tregojë karakteri çlirimtar i UÇK- së si subjekt i organizuar ushtarak dhe në fushën e aktivitetit të vet në terren. Kjo ishte një mbrojtje e madhe jo vetëm morale, por edhe politike e juridike e UÇK-së. Kësaj i ndihmonin edhe vetë aksionet në Kosovë. Këto aksione ishin çlirimtare, ndonëse kishte ndonjëherë edhe aksione jo shumë të studiuara dhe jo të kapshme për momentin. Por, parimisht ishte një veprimtari thjesht çlirimtare. UÇK-ja nuk plotësonte asnjë element të veprimtarisë kriminale terroriste, a shoviniste fashiste. Vetë organizimi i saj ishte i përcaktuar në bazë të dispozitave juridike. Edhe aksionet nuk kishin

karakter te terrorizmit. Aksionet kishin karakter çlirimtar, sepse kryheshin si ndaj subjekteve fizike, ashtu edhe ndaj objekteve jo te tilla, që ishin vënë ne shërbim te terrorizmit shtetëror serb. Asnjë veprimtari nuk u krye ndaj subjekteve, bazave a objekteve me rëndësi për popullin dhe kombin.

Kjo mbrojtje para arënes ndërkombëtare ishte e ashpër. Me vite te tëra, që nga viti 1992, dolëm me ashpërsi provuese ne përkrahjen juridike- diplomatike. Me anën e ndihmës sonë, përballë akuzave te mëdha, nuk u arrit kurrë që UÇK-ja te futej ne kuadër te organizatave terroriste e kriminale. UÇK-ja karakterin e vet e mori ne vidn 1997-1998. Fundi i vidt 1997 dhe shpërthimi i luftës frontale e vuri subjektin e jashtëm para akdt te kryer përballë UÇK-së. Tash (viti 1998) askush nuk kishte mendimin se UÇK-ja kishte elemente te terrorizmit. Veç fakti se ajo kishte dalë ne balle te kombit, ne mbrojtje te familjes shqiptare, te jetës se fëmijëve, grave e qytetarëve, i jepte karakterin e një ushtrie popullore. Ky element e vuri UÇK-në ne taban te ushtrisë, si te çdo ushtrie te shteteve, me norma e rregulla juridike pozidve ne bote.